

ทำนกับ ธนาคารแห่งประเทศไทย

๒๕๔๕ : ๑๐๐ ปี ธนบัตรไทย ๖๐ ปี ธนาคารแห่งประเทศไทย

100

P00001

1st April 1902

暹羅國銀壹佰銖

รัฐบาล

สัญญาจะทยเงินให้แก่ผู้

ONE HUNDRED
TICALS

บริษัทกรุงเทพ

เช่าพนักงาน

100

รูปแบบฉบับที่ ๑ ชนิดราคา ๑๐๐ บาท รุ่นแรก

๑ ๐๐๐๐๑

๑ เมษายน ๑๒๑

สยาม

ตราขึ้นเป็นเงินกษาปณ์

ร้อย บาท

عبد السلام بن محمد

สมเด็จพระนางเจ้าสุวัทนา
เสนาบดีกระทรวงพระคลัง

ออกใช้เมื่อวันที่ ๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๔๕

มุ่งมั่นพัฒนา สร้างคุณค่าเพื่อไทย

วัตถุประสงค์หลัก

มุ่งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางการเงินที่มั่นคง มีเสถียรภาพ
เพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน
อันจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานการครองชีพ
ของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรที่สังคมเชื่อถือและศรัทธา

ค่านิยมร่วม

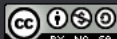
การสื่อสารอย่างเปิดเผย
การทำงานเป็นทีม
การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและไม่สิ้นเปลือง
ความรับผิดชอบต่อหน้าที่
ความรู้ ความสามารถ
ความซื่อสัตย์ เป็นธรรม และมีจุดยืนอันมั่นคง

สารบัญ

	หน้า
สารผู้ว่าการ	๑
คำนำ	๒
ประวัติการก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทย	๓
วิวัฒนาการบทบาทและหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย	๖
บทบาท หน้าที่ ของธนาคารแห่งประเทศไทย	๒๓
การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ภาคเศรษฐกิจสำคัญ	๒๘
การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและเงินบาท	๓๑
บริการพิเศษอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์	๓๕
บริการข้อมูลเศรษฐกิจการเงิน	๔๐
เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับธนบัตร	๔๒

๒๕๔๕ : ๑๐๐ ปี ธนบัตรไทย ๖๐ ปี ธนาคารแห่งประเทศไทย

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-NonCommercial-Share Alike BY-NC-SA 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

สารผู้ว่าการ

ในศุภวาระที่ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินงานมาครบ ๖๐ ปี ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ประจวบกับในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นวาระครบ ๑๐๐ ปี การออกใช้ธนบัตรของประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดงานฉลองวาระสำคัญดังกล่าว พร้อมทั้งจัดทำหนังสือที่ระลึก “ท่านกับธนาคารแห่งประเทศไทย” ขึ้น โดยมีความประสงค์จะให้ป็นหนังสือที่เสริมสร้างให้ผู้อ่านได้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยในระบบเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ นอกจากนี้ยังจะได้ทราบถึงบริการอื่น ๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่เป็นประโยชน์โดยตรงแก่ประชาชนทุกท่าน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับธนบัตรปลอม การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ความช่วยเหลือทางการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้แก่ธุรกิจของเอกชนในภาคเศรษฐกิจสำคัญและบริการข้อมูลด้านเศรษฐกิจการเงิน ตลอดจนบริการพิเศษอื่นๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น การสนับสนุนเงินทุนด้านการศึกษา การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของชาติด้วยการก่อตั้ง “พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย” ณ วังบางขุนพรหม สำนักงานใหญ่ ธนาคารแห่งประเทศไทย และ “พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ” ณ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นศูนย์กลางการศึกษา ค้นคว้า เผยแพร่ และอนุรักษ์วัฒนธรรมของไทยด้านเงินตราและผ้าโบราณ เป็นต้น

ธนาคารแห่งประเทศไทยหวังว่าหนังสือ “ท่านกับธนาคารแห่งประเทศไทย” ที่มีสาระน่ารู้ในเรื่องเศรษฐกิจ การเงิน จะช่วยให้ท่านสามารถติดต่อและใช้บริการต่างๆของธนาคารแห่งประเทศไทยได้อย่างเต็มที่

ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล
ผู้ว่าการ
ธนาคารแห่งประเทศไทย

คำนำ

เศรษฐกิจอันเป็นเรื่องการกินคืออยู่ดี มีเงินทองหมุนเวียนไม่ติดขัด เป็นเรื่องสำคัญที่ทั้งรัฐบาลและประชาชนทั่วไปมีความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าธนาคารชาตินี้มีหน้าที่ดูแลเรื่องการเงินของประเทศไทย การธนาคารและสถาบันการเงินให้ดำเนินธุรกิจไปในแนวทางที่จะส่งเสริมให้มีการผลิตทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรมและการค้า ซึ่งนอกจากมีผลให้การประกอบกิจการต่างๆ ของประชาชนดำเนินไปโดยราบรื่นแล้ว ยังทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และต่อเนื่องได้ตลอดไปด้วย ดังนั้นหน้าที่รับผิดชอบของธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมีผลกระทบถึงการประกอบธุรกิจของประชาชน และการดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ประชาชนควรจะได้มีความเข้าใจมากขึ้น

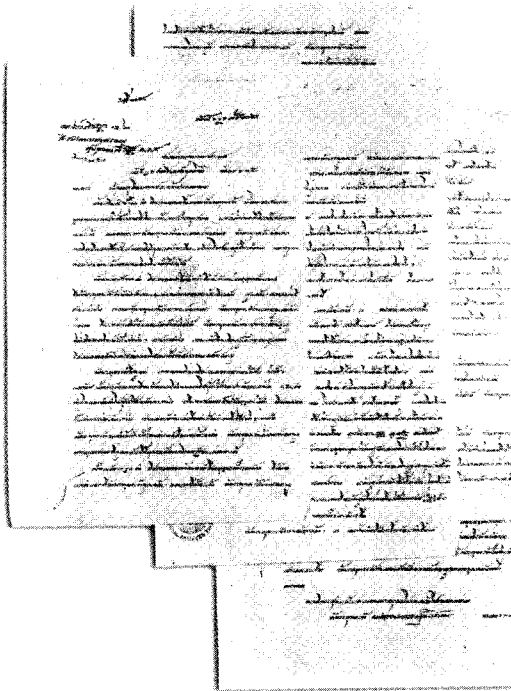
ในโอกาสที่ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินงานมาครบ ๖๐ ปี ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ นี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้จัดทำหนังสือ “ท่านกับธนาคารแห่งประเทศไทย” ขึ้น เพื่อช่วยให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการเงิน การดำเนินงานของธนาคารแห่งประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงเข้าใจเรื่องการค้าดำเนินงานของธนาคารแห่งประเทศไทยมีผลกระทบอย่างไรกับความเป็นอยู่ของประชาชนซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบและสามารถใช้ประโยชน์จากบริการต่างๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทยได้อย่างเต็มที่

คณะกรรมการจัดงานครบรอบ ๑๐๐ ปี ธนบัตรไทย
และครบรอบ ๖๐ ปี ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประวัติการก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทย

การขอจัดตั้งธนาคารกลางของประเทศเพื่อดำเนินงานด้านการเงินต่าง ๆ ในประเทศไทย ได้มีความพยายามมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว โดยในปี พ.ศ. ๒๔๓๑ พลโทเซอร์ แอนดรู คล๊าก ชาวอังกฤษเสนอที่จะขอตั้งธนาคารในประเทศไทย โดยขอจดทะเบียนดำเนินธุรกิจตามกฎหมายอังกฤษ จะใช้ชื่อว่า แบงก์หลวงกรุงสยาม (Royal Bank of Siam) ธนาคารนี้จะทำหน้าที่ในการพิมพ์ธนบัตรออกใช้ และให้รัฐบาลกู้ยืม เป็นต้น การยื่นหนังสือขอพระบรมราชานุญาต

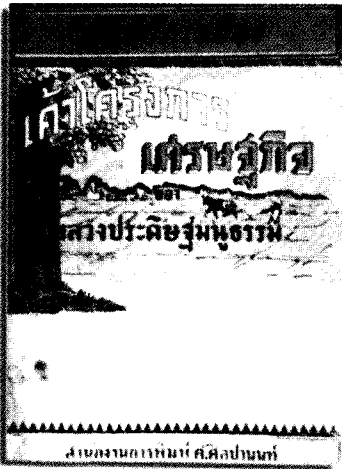

จัดตั้งธนาคารในครั้งนั้น ดำเนินการผ่านกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งกรมหลวงเทวะวงษ์วโรปการ เสนาบดีกระทรวงขณะนั้น ถวายความเห็น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า ผู้ที่ขอตั้งธนาคาร คิดแต่จะเอาประโยชน์ใน ทุกทาง และไม่มีข้อเสนอกที่เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายไทยเลย ซึ่งในที่สุดธนาคารนี้ก็ไม่ได้ รับอนุญาตให้ตั้งขึ้น

หนังสือกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถวายความเห็นที่ พลโท เซอร์ แอนดรู คล๊าก ขอพระบรมราชานุญาตตั้งแบงก์หลวงกรุงสยาม ของพระเจ้าน้อยยาเชอ กรมหลวงเทวะวงษ์วโรปการ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ

ความพยายามจัดตั้งธนาคารกลางขึ้นในประเทศไทยยังมีต่อมาอีกหลายครั้ง และเป็นความพยายามของชาวต่างชาติทั้งสิ้น เนื่องจากความรู้ในการดำเนินงานธนาคารในขณะนั้นเป็นของชาวต่างประเทศเท่านั้น และกิจการธนาคารเป็นกิจการที่มีผลกำไรอย่างมาก แต่โดยที่เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เสนอขอเข้ามาดำเนินกิจการธนาคารส่วนใหญ่จะมีผลประโยชน์เป็นของชาวต่างประเทศทั้งสิ้น ทางกรไทยจึงได้ตอบปฏิเสธไปทั้งหมด

ความสนใจที่จะจัดตั้งธนาคารกลางมีขึ้นอีกครั้งภายหลังที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ สืบเนื่องจากการเสนอร่างเค้าโครงการเศรษฐกิจ

เค้าโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ
ฉบับแรกของสยาม พ.ศ. ๒๔๗๖

ของคณะราษฎรที่ นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้จัดร่าง ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดตั้งธนาคารแห่งชาติขึ้นเพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจการเงินของประเทศ โดยที่ร่างเค้าโครงการเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์ ไม่ได้ได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร พระยามโนปกรณนิติธาดา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นจึงประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร ภายหลังเมื่อพระยาพหลพลพยุหเสนาได้เข้ายึดอำนาจการปกครองจากคณะรัฐบาล เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖ แล้ว รัฐบาลชุดต่อมาให้การสนับสนุน ให้ตั้งธนาคารชาติขึ้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ขอให้ นายเจมส์ แบกซ์เตอร์

ชาวอังกฤษ ที่ปรึกษาทางการคลังในขณะนั้นพิจารณา ซึ่งที่ปรึกษาให้ความเห็นว่ายังไม่สมควรแก่เวลาที่จะจัดตั้งธนาคารกลางขึ้น เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีผู้รู้ผู้ชำนาญทางด้านกิจการธนาคาร ไม่มีทุน และยังไม่มีการพัฒนาพาณิชย์ของคนไทยด้วย

วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ พลตรีหลวงพิบูลสงครามได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี และหลวงประดิษฐมนูธรรม (นายปรีดี พนมยงค์) เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หลวงประดิษฐมนูธรรมได้รื้อฟื้นเรื่องการจัดตั้งธนาคารชาติขึ้น ซึ่งในขณะนั้นพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวิวัฒนไชย ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาของกระทรวงการคลังแทนชาวต่างประเทศเมื่อสัญญาการจ้างที่ปรึกษาชาวต่างชาติสิ้นสุดลง ในครั้งนี้ หลวงประดิษฐมนูธรรมได้ชี้แจงและอธิบายถึงความจำเป็นและเจตนาของทางการแก่บรรดาชาวต่างประเทศที่ดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ซึ่งในที่สุดก็สามารถร่างกฎหมายจัดตั้งธนาคารชาติไทยขึ้นได้สำเร็จ

สำนักงานธนาคารชาติไทย

ในการดำเนินการจัดตั้งธนาคารชาติไทย นั้น พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิวัฒนไชย ที่ปรึกษากระทรวงการคลังฝ่ายไทย รับผิดชอบในการร่างกฎหมายจัดตั้ง ได้นำเสนอร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วยการเตรียมการจัดตั้งธนาคารชาติไทยต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแล้ว ให้เปลี่ยนชื่อ พระราชบัญญัติเป็น “ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งสำนักงานธนาคารชาติไทย” โดยให้มีฐานะเป็นทบวงการเมือง สังกัดกระทรวงการคลัง มีทุนดำเนินงานจำนวน ๑๐ ล้านบาท

ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๒ สำนักงานธนาคารชาติไทยตั้งอยู่ที่อาคารในบริเวณพระบรมมหาราชวัง โดยมีพระยาทรงสุรรัฐ อธิบดีกรมบัญชีกลางในขณะนั้นเป็นผู้อำนวยการ วัตถุประสงค์สำคัญของการจัดตั้งสำนักงานธนาคารชาติไทยก็เพื่อประกอบกิจการธนาคาร โดยการรับฝากเงินของรัฐบาล ส่วนราชการ และธนาคารพาณิชย์ของไทยและต่างประเทศ ให้กู้และจัดการเงินกู้ให้แก่รัฐบาล นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เตรียมการจัดตั้งธนาคารชาติอีกด้วย

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิวัฒนไชย

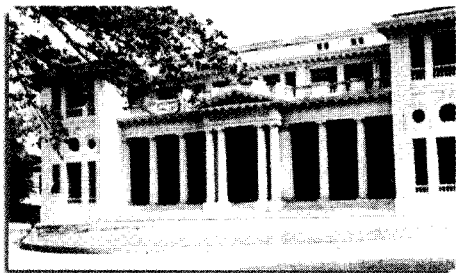

สำนักงานธนาคาร
ชาติไทย อยู่ใน
บริเวณพระบรม
มหาราชวัง

หลวงประดิษฐ มนุชธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ
คลัง ทำพิธีเปิด ในวันชาติ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๓

ธนาคารแห่งประเทศไทย

พิธีเปิดธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กระทำขึ้นเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ณ อาคารทำการเดิมของธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ จำกัด ถนนสี่พระยา มีพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิวัฒนไชย ทรงได้รับพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่ง
ผู้ว่าการท่านแรก หลังจากดำเนินงาน
ได้ระยะหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทย
ได้ย้ายที่ทำการมาอยู่ที่วังบางขุนพรหม
ตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

ธนาคารแห่งประเทศไทยแห่งแรก
ตั้งอยู่ ณ ที่ทำการเดิมของธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ถนนสี่พระยา

สำนักงานธนาคารชาติไทยเปิดดำเนินการเมื่อ
วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๓ ซึ่งขณะนั้น
ประเทศไทยกำลังอยู่ในภาวะการเตรียมพร้อม
เข้าสู่สงครามอินโดจีน และเมื่อดำเนินงานได้
เพียงปีเศษ ก็เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา
ญี่ปุ่นนำกองทัพบุกเข้าประเทศไทยในวันที่ ๘
ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ และได้เสนอให้
รัฐบาลไทย จัดตั้งธนาคารกลางขึ้นโดยมีที่
ปรึกษาและหัวหน้างาน ต่าง ๆ เป็นชาวญี่ปุ่น
เพื่อรักษาอธิปไตยไว้รัฐบาลจึงได้ตราพระราช
บัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย เปลี่ยนฐานะ
ของสำนักงานให้เป็นธนาคารกลางของประเทศ
และสภาผู้แทนราษฎรลงมติให้ประกาศใช้พระราช
บัญญัติเมื่อ วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๕

วิวัฒนาการบทบาทและหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยในระยะแรก (พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๔๙๘)

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องนำธนบัตรออกใช้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของทหารไทย และรับแลกเปลี่ยนกับเงินเยนให้แก่กองทัพญี่ปุ่นเพื่อเป็นเงินสำหรับค่าใช้จ่ายของกองทัพและใช้ในการการค้าของญี่ปุ่นกับประเทศไทย นอกจากนี้ยังต้องลดค่าเงินบาทลงเท่ากับเงินเยนตามข้อตกลงที่รัฐบาลไทยทำไว้กับรัฐบาลญี่ปุ่น การลดค่าเงินบาทลงส่งผลให้ปริมาณเงินตรา และเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์เพิ่มจำนวนมากขึ้น ประกอบกับเป็นระยะสงคราม ธนาคารพาณิชย์ขยายสินเชื่อสูงขึ้นมาาก โดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อใช้ในการส่งสินค้าไปขายยังประเทศญี่ปุ่น ผลที่ตามมาคือค่าครองชีพสูงขึ้นและเกิดภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลจึงต้องแก้ไขโดยประกาศใช้พระราชกำหนดควบคุมเครดิตในภาวะคับขัน พ.ศ. ๒๔๘๖ โดยบังคับให้ธนาคารพาณิชย์มีเงินสดสำรองไว้ในอัตราสูงตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด นอกจากนี้ยังห้ามการให้กู้ยืมก่อนรับอนุญาตด้วยเพื่อที่จะควบคุมเงินเฟ้อ โดยป้องกันการกู้ยืมเงินไปเป็นทุนกักตุนสินค้าหรือซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไร หรือธุรกิจอื่นๆ ซึ่งจะทำให้ของแพง ซึ่งปรากฏว่า ได้ช่วยลดการขยายตัวของสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่นลงได้บ้าง

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ระบบธนาคารพาณิชย์ที่ดำเนินงานโดยชาวไทย เพิ่งเริ่มต้นขึ้น และธนาคารแห่งประเทศไทยมีภารกิจสำคัญในการจัดระบบการเงินในประเทศให้มีเสถียรภาพและเสริมสร้างความมั่นคงของระบบธนาคารพาณิชย์ รัฐบาลจึงออกพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๘๘ ขึ้น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้ฝากเงินและกำหนดขอบเขตในการปฏิบัติธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ การตรวจสอบ ตลอดจนการลงโทษและการกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดสำหรับเงินฝาก และเพื่อสนับสนุนให้มีธนาคารพาณิชย์ของชาวไทยและสาขามากขึ้น

เมื่อสงครามสิ้นสุดลงในวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ รัฐบาลมีภาระในการบูรณะประเทศเป็นการด่วน แต่ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศเพื่อใช้ในการจัดซื้อสินค้าต่างๆ ในระยะแรกทางการได้ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศอย่างเข้มงวด และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๐ มีการใช้อัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา กล่าวคือ อัตราแลกเปลี่ยนถูกแบ่งเป็น ๒ ระบบ คือ ระบบอัตราทางราชการและอัตราเสรี ซึ่งในขณะนั้นอัตราทางราชการกำหนดที่ ๔๐ บาท ต่อปอนด์สเตอร์ลิง ในขณะที่อัตราแลกเปลี่ยนเงินในตลาดเสรีสูงกว่า ๔๐ บาท ต่อปอนด์สเตอร์ลิง นอกจากนี้ยังมีอัตราผสมระหว่างสองอัตราซึ่งเกิดจากข้อบังคับให้ผู้ส่งออกยางดีบุกและไม้สักต้องขายเงินตราต่างประเทศแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตราทางราชการส่วนหนึ่ง และส่วนที่เหลือจึงนำไปขายในตลาดเสรีได้ ส่วนในด้านการจ่ายเงินออก ราชการที่จะซื้อเงินตราต่างประเทศตามอัตราทางราชการได้จะต้องเป็นรายจ่ายที่สำคัญเท่านั้น เช่น รายจ่ายของรัฐบาลในต่างประเทศ รายจ่ายเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และยารักษาโรค เป็นต้น วิธีการดังกล่าวมีผลเท่ากับการเก็บภาษีสินค้าขาออกและให้ความอนุเคราะห์สินค้าเข้าที่จำเป็นนั่นเอง ทั้งนี้ก็เพื่อควบคุมให้ทางราชการมีเงินตราต่างประเทศเพียงพอที่จะใช้จ่ายในกิจการที่จำเป็น

นอกจากนี้ ยังมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดสรรทุนสำรองเงินตราเพื่อบูรณะประเทศ พ.ศ. ๒๔๘๕ โดยให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยขายทองคำที่มีอยู่ในทุนสำรองในส่วนที่ถูกกักกันอยู่ในสหรัฐอเมริกาและได้รับการปลดปล่อยแล้วจำนวนประมาณ ๘ ล้านกรัม เพื่อซื้อสินค้าเข้ามาบูรณะประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ขายทองคำที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาได้เงินประมาณ ๕ ล้านดอลลาร์ สรอ. ทว่ายังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประจวบกับในช่วงนั้นประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ ภายใต้การผลักดันของธนาคารแห่งประเทศไทย รัฐบาลจึงได้กู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อมาบูรณะการรถไฟ การท่าเรือ การชลประทาน และการไฟฟ้า

การวางรากฐานเศรษฐกิจการเงินที่มั่นคง (พ.ศ. ๒๔๕๗ - ๒๕๑๔)

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๕๗ - ๒๕๑๔ นี้ นับเป็นช่วงเวลาแห่งการเสริมสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและการเงินอย่างแท้จริง การค้าต่างประเทศของไทยที่ขาดดุลมาตลอดในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๕๕ - ๒๔๕๗ ก็กลับมีฐานะเกินดุลในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ เนื่องจากมีปัจจัยจากสถานการณ์ภายในและภายนอกเอื้ออำนวย ดังนั้นในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๗ รัฐบาลได้ยกเลิกระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตราที่ใช้มาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง นับเป็นการปูรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างระบบการเงินของประเทศที่สำคัญ และเพื่อรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศไม่ให้ผันผวนจนเป็นผลเสียต่อการผลิต การส่งออก และเศรษฐกิจของประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ผลักดันให้จัดตั้ง “ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา” ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ โดยเสนอให้นำบางส่วนของทุนสำรองเงินตราที่เกินจำนวนธนบัตรออกใช้จำนวน ๒๕๕.๘๔ ล้านบาท มาตั้งเป็นทุนประเดิมได้สำเร็จ โดยมีการประกาศใช้พระราชกำหนดจัดสรรทุนสำรองเงินตราเกินจำนวนธนบัตรออกใช้ พ.ศ. ๒๔๕๗ ต่อมาในวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้กำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทเทียบกับทองคำและดอลลาร์ สรอ. เป็นครั้งแรก โดยกำหนดให้ ๑ บาท มีค่าเท่ากับทองคำบริสุทธิ์ ๐.๐๔๒๖๒๔๕ กรัม หรือ ๑ ดอลลาร์ สรอ. เท่ากับ ๒๐.๘๐ บาท

ทางด้านการธนาคารของไทย เริ่มเข้าสู่ระบบสมัยใหม่ตามมาตรฐานสากลประมาณ พ.ศ. ๒๔๕๗ โดยธนาคารพาณิชย์ไทยมีการพัฒนาไปมาก ได้รับความนิยมนมากกว่าธนาคารพาณิชย์ของต่างประเทศ การดำเนินงานก็เข้าสู่รูปเข้ารอยได้มาตรฐาน สามารถขยายกิจการ สาขา และรวมกันเป็นระบบการเงินของประเทศอย่างแท้จริง โดยมีบทบาทสำคัญในการให้สินเชื่อเพื่อส่งสินค้าออกและนำสินค้าเข้า ทำให้เศรษฐกิจและการค้าขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และได้ช่วยให้ทุนสำรองของประเทศเพิ่มสูงขึ้น ระบบการเงินมีเสถียรภาพมากขึ้น ต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งปรับปรุงจากพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์

พ.ศ. ๒๕๔๘ หลายประเด็นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับธนาคารพาณิชย์ ให้มีมาตรฐานตามหลักสากลนิยม เช่น การดำรงเงินกองทุน การให้สินเชื่อ และการตรวจสอบ ในช่วงนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้าร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น เช่น การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มธนาคารกลาง จากประเทศในเอเชียอาคเนย์ นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย (SEANZA) เพื่อ ประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรของธนาคารกลางให้ทำงานเหมาะสมกับสถานการณ์ และสอดคล้องกับปัญหาเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก

การพัฒนาตลาดทุนเพื่อระดมเงินทุนระยะยาวในประเทศไทย เริ่มจากการ จัดตั้งตลาดหุ้นกรุงเทพของเอกชนในลักษณะบริษัทจำกัด แต่ไม่เป็นที่แพร่หลายนัก ในที่สุดก็หยุดดำเนินกิจการ ต่อมาความคิดเช่นเดิมนี้ได้ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔) กระทรวงการคลังและ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ขอความช่วยเหลือจากธนาคารโลก โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานร่วมกับธนาคารโลก จนสามารถออก ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๕๘ ควบคุมการดำเนินธุรกิจนี้ และต่อมาได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓ จัดตั้งตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งได้เริ่มเปิดทำการซื้อขายในปลายเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๑๘ นอกจากนี้ในวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๘ กระทรวงการคลังได้ ประกาศให้การประกอบกิจการบริษัทเงินทุนและบริษัทหลักทรัพย์อยู่ในการควบคุมดูแล ของธนาคารแห่งประเทศไทย

ความผันผวนของเศรษฐกิจโลกและอัตราแลกเปลี่ยน (พ.ศ. ๒๕๑๔ - ๒๕๒๒)

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเงินระหว่างประเทศครั้งใหญ่ เมื่อสหรัฐอเมริกาประกาศยกเลิกการรับแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์ สรอ. เป็นทองคำจาก ธนาคารกลางของทุกประเทศอันเนื่องมาจากสหรัฐอเมริกาเองประสบปัญหาภายใน ประเทศจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาการว่างงานสูง ดุลการชำระเงินขาดดุลมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ และเลวร้ายลงเรื่อยๆ โดยเฉพาะช่วงสงครามเวียดนามที่มีค่าใช้จ่าย

จ่ายทางการทหารทั้งสิ้น ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๑๖ สูงถึง ๑๖๕ พันล้านดอลลาร์ สรอ. เกิดปัญหาเงินเฟ้ออย่างหนัก ประเทศอื่นๆ ขาดความเชื่อมั่นในเงินดอลลาร์ สรอ. และนำไปสู่การปล่อยค่าเงินดอลลาร์ สรอ. ลอยตัวในที่สุด ระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่กำหนดค่าของเงินตราเทียบเป็นน้ำหนักของทองคำ หรือระบบค่าเสมอภาคก็เป็นอันสิ้นสุดลง อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินตราสกุลต่างๆ ได้ถูกปล่อยให้ลอยตัวและเปลี่ยนแปลงตามภาวะเศรษฐกิจ ประเทศไทยซึ่งมีการนำสินค้าเข้าและส่งออกสินค้าออกกับต่างประเทศเป็นจำนวนมาก และผูกค่าเงินบาทไว้กับเงินดอลลาร์ สรอ. ของสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องปรับค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับทองคำเพื่อรักษาอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทและดอลลาร์ สรอ. ให้คงที่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกเมื่อ วันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ รัฐบาลได้ลดค่าเงินบาทลงร้อยละ ๗.๘๕ เมื่อเทียบกับทองคำ โดยลดตามค่าเงินดอลลาร์ สรอ. เพื่อรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนไว้ที่ ๒๐.๘๐ บาท ต่อดอลลาร์ สรอ. ครั้งที่สอง เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๖ รัฐบาลได้ลดค่าเงินบาทลงร้อยละ ๑๐ เมื่อเทียบกับทองคำเพื่อรักษาอัตราแลกเปลี่ยนไว้ที่ ๒๐.๘๐ บาท ต่อดอลลาร์ สรอ. เช่นเดิม ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ รัฐบาลได้เพิ่มค่าเงินบาทขึ้นร้อยละ ๔ เมื่อเทียบกับทองคำ และค่าเงินบาทได้เพิ่มเป็น ๒๐ บาท ต่อดอลลาร์ สรอ. จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ จึงได้เปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนมาเป็นระบบรักษาค่าเงินบาทเทียบกับกลุ่มสกุลเงินต่าง ๆ ของประเทศที่มีความสำคัญต่อระบบการค้าและเศรษฐกิจของไทย (Basket of Currencies) ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ผูกค่าเงินบาทอยู่กับเฉพาะเงินตราสกุลใดสกุลหนึ่งเช่นแต่ก่อน อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติเงินดอลลาร์ สรอ. มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดเพราะว่าเป็นเงินสกุลหลักที่ใช้ชำระค่าสินค้านำเข้า และส่งออกของไทย เป็นเหตุให้ค่าเงินบาทเคลื่อนไหวขึ้นลงตามค่าเงินดอลลาร์ สรอ. อยู่ แต่เพื่อให้การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ทูตรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนได้ยกเลิกวิธีการที่เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของการซื้อขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์แต่เพียงผู้เดียว มาเป็นกำหนดระดับอัตราแลกเปลี่ยนร่วมกับธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารเป็นประจำทุกวัน (Daily Fixing) ตั้งแต่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑

อย่างไรก็ตามวิธีการนี้ก็ต้องยกเลิกไปเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔ และกลับไปใช้แบบเดิมซึ่งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแต่เพียงผู้เดียว เนื่องจากปัญหาการขาดดุลการชำระเงินก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในค่าเงินบาทในขณะนั้น

นอกจากนี้ได้เกิดวิกฤตการณ์ราคาน้ำมันถึงสองครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ และ พ.ศ. ๒๕๒๒ ครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ กลุ่มประเทศที่ส่งน้ำมันเป็นสินค้าออก (OPEC) ได้ประกาศขึ้นราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ทำให้ราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นเกือบ ๔ เท่าตัว และเกิดภาวะขาดแคลนน้ำมันดิบอย่างฉับพลันทั่วโลก สถานการณ์เงินเฟ้อในประเทศไทยจึงได้รุนแรงขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้มาตรฐานจากร้อยละ ๑๐ เป็น ร้อยละ ๑๑ ต่อปี และเพิ่มเพดานดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ทุกประเภทให้สูงขึ้นอีกร้อยละ ๑ ส่วนวิกฤตการณ์ราคาน้ำมันครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๒๔ ราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นอีกเกือบ ๓ เท่าตัว ทำให้การส่งออกของไทยซบเซาตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรม ด้านการนำเข้ามีมูลค่าเพิ่มขึ้นมากจากต้นทุนการนำเข้าน้ำมัน จึงสร้างแรงกดดันด้านเงินเฟ้อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงใช้มาตรการทางการเงินที่เข้มงวด เช่น ขึ้นอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานและขึ้นเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน เป็นต้น

วิกฤตการณ์ราคาน้ำมันครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ทำให้อัตราดอกเบี้ยต่างประเทศทรงตัวอยู่ในระดับสูง และทำให้ค่าเงินบาทซึ่งขึ้นลงตามค่าเงินดอลลาร์ สรอ. มีค่าเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญอื่นๆ ก่อให้เกิดผลเสียทางด้านดุลการค้าต่อประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงต้องประกาศลดค่าเงินบาทลงร้อยละ ๑๔.๘ เทียบกับดอลลาร์ สรอ. จาก ๒๑ บาทต่อดอลลาร์ สรอ. เป็น ๒๓ บาท ต่อดอลลาร์ สรอ. เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๓

วิกฤติการณ์สถาบันการเงิน (พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๓๓)

นอกจากความปั่นป่วนในด้านอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทแล้ว ความผันผวนของเศรษฐกิจโลกยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสถาบันการเงินของไทยอีกด้วย โดยได้เกิดภาวะเงินดิ่งตัวขึ้นในประเทศเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้นมาก อันเป็นผลมาจากวิกฤติการณ์ราคาน้ำมันของโลกครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ทำให้บริษัทเงินทุนบางแห่งปรับตัวไม่ทัน ต้องล้มเลิกกิจการไปและส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ฝากเงินและบริษัทเงินทุนแห่งอื่นรวมทั้งตลาดหลักทรัพย์ ทาง การ ต้อง ดำเนินการแก้ไขโดยตราพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานการควบคุมดูแลการดำเนินงานของบริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ให้รัดกุมรวมทั้งขยายขอบเขตให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่กำกับและตรวจสอบบริษัทเครดิตฟองซิเออร์เพิ่มขึ้นอีกสถาบันหนึ่ง พร้อมกันนี้ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพิ่มเติมหลักการใหม่ ๆ เพื่อให้การดำเนินกิจการของธนาคารพาณิชย์เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจส่วนรวมมากขึ้น เช่น การกระจายหุ้นแก่ประชาชน ซึ่งนับเป็นก้าวสำคัญของการปรับปรุงระบบการเงินการธนาคารของธนาคารพาณิชย์อันจะมีผลช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะต่อมา นอกจากนี้ในช่วงกลางปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดตั้งตลาดซื้อคืนพันธบัตร (Repurchase Market) โดยมีลักษณะเป็นตลาดที่ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่ขาดสภาพคล่องสามารถนำหลักทรัพย์รัฐบาลมาขายเป็นเงินสดโดยมีสัญญาว่าจะซื้อคืน หรือนำเงินสดที่มีมากเกินไปมาเงินจำเป็นในบางขณะมาหาผลตอบแทน โดยซื้อหลักทรัพย์รัฐบาลและมีสัญญาว่าจะขายคืน ทั้งนี้เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินปรับสภาพคล่องได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างสภาพคล่องให้กับพันธบัตรรัฐบาลที่ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินถืออยู่ เพื่อบรรเทาปัญหาเงินดิ่งตัวของระบบธนาคารพาณิชย์ที่ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น

ปัญหาสถาบันการเงินที่มีความรุนแรงขึ้นอีกครั้งใน ปีพ.ศ. ๒๕๒๖ สืบเนื่องจากการบริหารงานที่ไม่ถูกต้องและขาดประสิทธิภาพ เมื่อต้องเผชิญกับภาวะเงินตึงตัว และเศรษฐกิจซบเซาจึงเกิดปัญหาการขาดสภาพคล่อง ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้เสนอแก้ไขกฎหมายในการควบคุมดูแลสถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์อีกหลายฉบับ ได้แก่ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ (พ.ศ.๒๕๒๒) พ.ศ. ๒๕๒๖ และฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๘ ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลสถาบันการเงิน นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดตั้ง “กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน” ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สถาบันการเงินที่ประสบปัญหา และแก่ผู้ฝากเงินในกรณีที่สถาบันการเงินจำเป็นต้องปิดกิจการไป

ในระหว่างที่ทางการกำลังแก้ไขปัญหของบริษัทเงินทุนนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้มีปัญหาการเงินนอกระบบ โดยมีวงแชร์ที่น้อยโกงประชาชนเกิดขึ้นแพร่หลาย ซึ่งหากปล่อยไว้หวังแชร์ดังกล่าวมีจำนวนเงินหมุนเวียนสูงขึ้น เมื่อวงแชร์ล้มลงก็จะเกิดปัญหาเศรษฐกิจติดตามมา รัฐบาลโดยกระทรวงการคลังจึงได้ออกพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงสามารถเข้ามามีบทบาทสำคัญในการปราบปรามบริษัทเงินทุนเถื่อน และวงแชร์ตามพระราชกำหนดดังกล่าว

การปฏิรูประบบเศรษฐกิจการเงิน (พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๓๕)

ในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็วเนื่องจากการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ โครงสร้างทางเศรษฐกิจเปลี่ยนไปสู่ระบบที่มีภาคอุตสาหกรรมและบริการเป็นตัวนำ ทำให้เกิดความต้องการทางการเงินในรูปแบบที่ซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น บทบาทของธนาคารแห่งประเทศไทยในช่วงเวลานี้จึงเน้นการพัฒนา ระบบการเงินให้ทันสมัยมีประสิทธิภาพ และลดบทบาทของทางการในการแทรกแซงตลาด

การเงินลง โดยมีเป้าหมายเพิ่มการแข่งขันของสถาบันการเงิน พัฒนาเครื่องมือและ
บริการของตลาดการเงิน ตลอดจนสนับสนุนประเทศไทยให้พัฒนาไปสู่การเป็น
ศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดแผนการ
ปรับปรุงระบบการเงิน ๓ ปี ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๓๕ ใน ๔ ด้าน คือ แผน
งานแรก แผนการผ่อนคลายข้อจำกัดต่างๆ ด้านอัตราดอกเบี้ย การบริหารสินทรัพย์ของ
สถาบันการเงิน รวมถึงการแลกเปลี่ยนเงินตรา **แผนงานที่สอง** แผนการพัฒนาการ
กำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน และการปรับปรุงหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุน
ต่อสินทรัพย์เสี่ยง ตามมาตรฐานสากลของธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ
(Bank for International Settlements : BIS) **แผนงานที่สาม** การพัฒนาตราสาร
การเงินเพื่อสร้างตราสารการเงินประเภทใหม่ และพัฒนาตลาดแรกและตลาดรองของ
ตราสาร และ**แผนงานที่สี่** การปรับปรุงระบบการชำระเงิน

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เริ่มผ่อนคลายการควบคุมการ
แลกเปลี่ยนเงิน เช่น การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์รับฝากเงินเป็นเงินตราต่างประเทศได้
และต่อมาในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้ยกเลิกเพดานดอกเบี้ยเงินฝากประจำของ
ธนาคารพาณิชย์ทุกประเภท เพื่อให้ดอกเบี้ยเงินฝากสามารถปรับตัวได้สะดวกและ
เอื้ออำนวยต่อการระดมเงินออมภายในประเทศมากขึ้น หลังจากนั้นในเดือนมกราคม
พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ยกเลิกเพดานดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ทุกประเภท
ทำให้ดอกเบี้ยเงินฝากทุกประเภทที่ธนาคารพาณิชย์ลอยตัวอย่างสมบูรณ์ ส่วนอัตรา
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ได้ยกเลิกเพดานไปในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕

ในวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ไทยได้ประกาศรับพันธะข้อ ๘ แห่ง
ความตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งถือเป็นวันเริ่มต้นของการเปิด
เสรีทางการเงินของไทย ผลของการผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราทำให้
การเคลื่อนย้ายเงินทุนสะดวกมากขึ้น ทั้งยังยกระดับความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่าง
ประเทศในตลาดหลักทรัพย์ ระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศไทยเริ่มเปิดไปสู่ระบบ

การเงินเสรีของโลกมากขึ้น แต่การเปิดระบบการเงินให้สถาบันการเงินมีความเป็นอิสระเสรีมากขึ้นนี้อาจถูกกระทบจากความผันผวนของตลาดโลกได้ง่ายขึ้น มากขึ้น รุนแรง และรวดเร็วกว่าในอดีต ทั้งในด้านระดับราคา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คุณค่า และคุณค่าชำระเงิน อัตราดอกเบี้ย และอัตราแลกเปลี่ยน

หลังการเปิดเสรีทางการเงินในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้มีการอนุญาตให้ดำเนินการกิจการวิเทศธนกิจในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้กู้ยืมเงินระหว่างประเทศและในประเทศ การเคลื่อนย้ายเงินทุนของนักลงทุนต่างประเทศเข้ามาในประเทศ ก็มีปริมาณสูงขึ้น ประกอบกับในช่วงนั้นอัตราดอกเบี้ยในตลาดโลกต่ำ แต่เศรษฐกิจไทยกลับขยายตัวในอัตราที่สูงมาก อีกทั้งธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทกับดอลลาร์ สรอ. ค่อนข้างคงที่ ทำให้ความเสี่ยงของความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนในสายตาของผู้กู้เงินและนักลงทุนมีน้อย ดังนั้น จึงดึงดูดเงินทุนไหลเข้าจำนวนมาก นักลงทุนต่างประเทศนำเงินมาลงทุนในธุรกิจอุตสาหกรรม และในตลาดหลักทรัพย์ ส่วนใหญ่ของเงินทุนที่ไหลเข้าเป็นการให้สินเชื่อแก่ภาคเอกชนแทบทั้งหมด และกว่าครึ่งหนึ่งของสินเชื่อเหล่านี้เป็นสินเชื่อระยะสั้นซึ่งภาคเอกชนในประเทศสามารถกู้ยืมเงินต่างประเทศจำนวนมากผ่านทางกิจการวิเทศธนกิจ เงินที่ไหลเข้ามานี้ทำให้การลงทุนและการใช้จ่ายภาคเอกชนขยายตัวเร็วมาก ราคาสินค้าในประเทศก็สูงขึ้น รวมทั้งมีการซื้อสินค้าจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นด้วย ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยจึงได้สูงถึงร้อยละ ๘.๒ ของรายได้ประชาชาติ ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับที่สูงมาก

ธนาคารแห่งประเทศไทย ใช้นโยบายเข้มงวดโดยจำกัดการขยายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ และควบคุมปริมาณเงินที่มีจำนวนมากออกจากระบบเศรษฐกิจใน พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยออกพันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นครั้งแรกจำนวน ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท และใช้ตลาดซื้อคืนพันธบัตรเพื่อระบายพันธบัตรออกสู่ตลาดดึงเงินสดเข้ามา

และทำให้ดอกเบียเพิ่มสูงขึ้น แต่การดำเนินการดังกล่าวมีผลไม่มากนัก เนื่องจาก อัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นในประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยนที่ตายตัวผลักดันให้ผู้ลงทุน กู้เงินจากต่างประเทศแทนการกู้ยืมเงินบาทจากในประเทศ และมีการนำเงินจาก ต่างประเทศเข้ามาหาผลประโยชน์จากดอกเบี้ยที่สูงในประเทศไทยอีกด้วย

เงินจากต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้ามาจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น ทำให้ หลายฝ่ายขาดความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน ทั้งสถาบันการเงิน ภาคธุรกิจ และ ประชาชนทั่วไป ภาคเอกชนเร่งขยายการลงทุนจนเกินกำลังของตนเอง และมีกำลัง ผลิตเกินความต้องการของตลาด ก่อให้เกิดจุดอ่อนขึ้นในระบบเศรษฐกิจและการเงิน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ มูลค่าการส่งออกของไทยที่เคยขยายตัวในระดับเฉลี่ยสูงถึง ร้อยละ ๒๑ ต่อปีตลอดช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา กลับลดลงโดยมีการขยายตัวในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เพียงร้อยละ ๐.๒ ส่งผลให้เกิดการชะลอตัวในเศรษฐกิจไทย การลงทุนที่ขยายตัว อย่างไม่ระมัดระวังเริ่มมีปัญหา ธุรกิจประสบปัญหาขาดเงินหมุนเวียน และทำให้ สถาบันการเงินประสบปัญหาหนี้เสีย เมื่อผนวกกับปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ในระดับสูง ทำให้ผู้ให้กู้และนักลงทุนต่างประเทศลดความเชื่อถือในเศรษฐกิจไทย และ ลดการนำเงินทุนเข้ามาในประเทศลง การเคลื่อนย้ายของทุนซึ่งเคยเป็นยอดไหลเข้าสู่สุทธิ เริ่มเปลี่ยนเป็นยอดไหลออกสุทธิ มีผลให้ทุนสำรองระหว่างประเทศเริ่มลดลงตั้งแต่ ปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ปัญหาหนี้เสียจากธุรกิจที่ขยายตัวเกินกำลัง ทำให้ฐานะของ สถาบันการเงินหลายรายอ่อนแอ ธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มทยอยปิดสถาบันการเงิน ที่อ่อนแอ แต่ปัญหายังลุกลามต่อไป ในสายตาของผู้ให้กู้และนักลงทุนต่างประเทศ ลักษณะของเหตุการณ์คล้ายกับวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดในประเทศเม็กซิโกในช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ จึงมีผลให้เงินทุนไหลออกอย่างรวดเร็วในครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. ๒๕๔๐ และนำไปสู่การลอยตัวค่าเงินบาทในที่สุด

วิกฤติการณ์ค่าเงินบาทและการรับมือกับปัญหาที่ตามมา (พ.ศ. ๒๕๔๐ - ปัจจุบัน)

ปัญหาเศรษฐกิจการเงินภายในประเทศหลายประการที่ปรากฏชัดเจนขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้สะสมทวีความรุนแรงขึ้นในระยะต่อมาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ วิกฤติการณ์ทางการเงินในประเทศเม็กซิโก ที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีเงินลงทุนจากต่างประเทศ หลังไหลเข้าไปในประเทศเม็กซิโกจำนวนมากในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ แต่เนื่องจากเศรษฐกิจอ่อนแอ ทำให้มีดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลเรื้อรังและรุนแรง จนทำให้ต้องลดค่าเงินเปโซลงร้อยละ ๑๕ ในเดือนธันวาคม ๒๕๓๗ และปล่อยให้เงินเปโซลอยตัว จนลดลงอย่างต่อเนื่องไปมากกว่าร้อยละ ๓๕ ในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘ ความคล้ายคลึงของเหตุการณ์เศรษฐกิจในประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย เมื่อเทียบกับสถานการณ์ที่เคยเกิดแล้วในประเทศเม็กซิโก ทำให้ผู้ลงทุนต่างประเทศตื่นตระหนก จึงทยอยถอนการลงทุนออกจากประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย พร้อมทั้งกะเก็งว่าประเทศดังกล่าวคงจะต้องลดค่าเงินเช่นเดียวกับเหตุการณ์ในเม็กซิโก

การเก็งกำไรจากการลดค่าเงินบาทเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยการกู้เงินบาทนำไปซื้อดอลลาร์ สรอ. กักเก็บไว้ทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินบาทพุ่งสูงขึ้น และเงินสำรองระหว่างประเทศของไทยลดลง ธนาคารแห่งประเทศไทยได้แก้ไขปัญหาวิกฤตที่เกิดขึ้นหลายครั้งได้ทันทั่วทั้งที่ และตลาดการเงินได้กลับเข้าสู่ภาวะปกติอย่างรวดเร็ว แต่การเก็งกำไรจากการลดค่าเงินบาทก็ยังคงมีต่อมาอีกเป็นระยะ ๆ และรุนแรงมากขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เมื่อการโจมตีค่าเงินบาทเกิดขึ้นต่อเนื่อง ประกอบกับปัญหาเศรษฐกิจการเงินที่สะสมมาในช่วงก่อนรุนแรงขึ้น ผู้ให้กู้และนักลงทุนต่างประเทศขาดความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจของไทย เงินทุนไหลออกอย่างรวดเร็ว มีผลให้ทุนสำรองระหว่างประเทศสุทธิลดลงถึงระดับที่อันตราย ในที่สุดธนาคารแห่งประเทศไทยจึงต้องประกาศเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบตะกร้าเงินเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (Managed Float) เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

ภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนใหม่นี้ ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินตราสกุลต่างๆ จะถูกกำหนดโดยกลไกตลาดตามความต้องการซื้อและต้องการขายเงินบาทและเงินตรา

ต่างประเทศ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ตามปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดย
ทางธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้าซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ในตลาดได้ตามความจำเป็น
อย่างไรก็ตาม การประกาศลอยตัวค่าเงินบาทของไทยได้ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยัง
ประเทศต่าง ๆ ทั่วภูมิภาค เช่นประเทศอินโดนีเซีย และสาธารณรัฐเกาหลี

หลังการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยน การไหลออกของเงินทุนยังคง
มีมากอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นการชำระหนี้เงินกู้ต่างประเทศของภาคเอกชนซึ่ง
เจ้าหน้าที่ต่างประเทศเรียกชำระหนี้คืนเพราะไม่เชื่อมั่นในเศรษฐกิจไทย การไหลออก
ของเงินทุนมีผลให้ค่าเงินบาทลดลงอย่างรุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ไทย ทำให้
บริษัทเอกชนส่วนใหญ่ที่กู้เงินตราต่างประเทศประสบการขาดทุนเป็นจำนวนมากศาล
จนกลายเป็นหนี้เสียซึ่งสร้างปัญหาต่อเนื่องเป็นวงกว้างถึงสถาบันการเงินทั้งระบบ

ในช่วงวิกฤตการณ์ค่าเงินบาท ทางการตั้งระบบและปิดกิจการของบริษัทเงินทุน
๕๖ แห่งเพราะเหตุขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรง ระบบสถาบันการเงินจึงตกอยู่ใน
ภาวะวิกฤตเพราะปัญหานี้เสียที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ใน
ระบบสถาบันการเงิน ณ. สิ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๐ มีจำนวนร้อยละ ๒๐ ของสินเชื่อบริการ
และเมื่อสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๔๕ ตลอดปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ธนาคาร
แห่งประเทศไทย ได้ทยอยประกาศมาตรการฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน และปรับ
โครงสร้างการบริหารงานของสถาบันการเงินที่ถูกทางการแทรกแซง ให้สามารถ
ดำเนินการต่อไปได้อย่างมีคุณภาพ เช่น การลดทุนและเพิ่มทุนของธนาคารพาณิชย์
บางแห่งให้มีเงินกองทุนเพียงพอในการดำเนินธุรกิจ และการปรับเปลี่ยนคณะผู้บริหาร
ของธนาคารพาณิชย์บางแห่ง เพื่อช่วยสร้างความเชื่อมั่นและปกป้องผลประโยชน์
ของผู้ฝากเงิน ขณะเดียวกันธนาคารแห่งประเทศไทยยังดูแลและประกันเงินฝากของ
ผู้ฝากเงิน และเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงิน รวมถึงการดูแลช่วยเหลือสภาพคล่องให้แก่
สถาบันการเงินตามความจำเป็น

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการ
เพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เพื่อช่วยแก้ไขหนี้ที่มีปัญหาของสถาบันการเงิน

พร้อมทั้งสนับสนุนสถาบันการเงินต่าง ๆ จัดตั้งบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย เพื่อบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน และปรับโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงิน นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยยังมีบทบาทในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของระบบการเงินไทยในส่วนของอัตราดอกเบี้ยให้เข้าสู่มาตรฐานสากล เพื่อให้สถาบันการเงินมีฐานะเข้มแข็ง เช่น การปรับปรุงค่าจำกัดความของเงินกู้ยืมระยะสั้นจากต่างประเทศที่ต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง การแก้ไขหลักเกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์และการกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้อันเนื่องมาจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และการเปลี่ยนแปลงการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสถาบันการเงิน และยังได้เสนอแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนให้ทันสมัย และรองรับภาวะของระบบการเงินที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

เนื่องจากในระยะที่ผ่านมาระบบการเงินโลกเปิดเสรีมากขึ้น และมีความผันผวนมากขึ้น การดำเนินนโยบายการเงินจึงมีความยากลำบาก เช่นการเปิดเสรีทางการเงินทำให้นิยามของปริมาณเงินเปลี่ยนไป และการมีตราสารสภาพคล่องสูงที่ใช้แทนเงินได้หลากหลายขึ้นทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างการขยายตัวทางเศรษฐกิจกับปริมาณเงินมีความไม่แน่นอนมากขึ้น การกำหนดเป้าหมายปริมาณเงินมีข้อจำกัดมากขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงเปลี่ยนมาใช้อัตราเงินเฟ้อเป็นเป้าหมาย (Inflation Targeting) ในการดำเนินนโยบายการเงินแทน โดยในวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศใช้อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (Core Inflation) เป็นเป้าหมายในการดำเนินนโยบายการเงินและใช้อัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนพันธบัตร ๑๔ วัน เป็นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย (Key Policy Rate) การดำเนินนโยบายการเงินนี้จะดูแลให้อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะเอื้อต่อการเจริญเติบโตของประเทศไทย และสอดคล้องกับการดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวที่มีการบริหารจัดการ (Managed Float)

บทบาทธนาคารแห่งประเทศไทยในการเอื้ออำนวยระบบเศรษฐกิจ

นอกเหนือจากบทบาทหลักของธนาคารกลางโดยทั่วไปแล้ว ในระยะเวลาที่ผ่านมาบทบาทของธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้วิวัฒนาการไปในทิศทางที่ช่วยเสริมสร้างการพัฒนาประเทศมากขึ้นในเรื่องต่าง ๆ ตามความต้องการในแต่ละช่วงของการพัฒนา เช่น การให้ความอนุเคราะห์ทางการเงินแก่ภาคเศรษฐกิจสำคัญ อาทิ กิจการเพื่อการส่งออก กิจการอุตสาหกรรมทั่วไป วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กิจการเลี้ยงสัตว์ กิจการค้าพืชผลเกษตร กิจการคลังสินค้า ตลอดจนโครงการด้านเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาชนบท โดยวิธีรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินของผู้ประกอบการผ่านธนาคารพาณิชย์ในอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราตลาด เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและเกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น การให้ความอนุเคราะห์เหล่านี้ปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลาเมื่อภาคเอกชนหรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจใดทำได้แล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ทยอยลดบทบาทลง

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยยังมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานของระบบการชำระเงินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดความเสี่ยงในระบบการชำระเงิน โดยได้ดำเนินการพัฒนาและให้บริการระบบการชำระเงินระหว่างธนาคาร ๔ ประเภท คือ

๑) การโอนเงินรายใหญ่ระหว่างธนาคารทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ BAHTNET เป็นระบบการโอนเงินมูลค่าสูงซึ่งมีผลทันที (Real Time Gross Settlement) โดยสามารถลดความเสี่ยงของการชำระเงินระหว่างธนาคาร

๒) ระบบการหักบัญชีเช็คระหว่างธนาคารด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Cheque Clearing System :ECS) สำหรับเช็คที่เรียกเก็บในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

๓) ระบบการหักบัญชีเช็คต่างจังหวัด สำหรับระบบ ECS และระบบการหักบัญชีเช็คต่างจังหวัดได้พัฒนาให้สามารถเรียกเก็บเงินได้ภายใน ๑ วัน ยกเว้นเช็คต่างจังหวัดที่เรียกเก็บข้ามเขตพื้นที่สำนักหักบัญชีจะใช้เวลาเรียกเก็บไม่เกิน ๖ วัน และ

๔) ระบบการโอนเงินรายย่อยทางอิเล็กทรอนิกส์ (System for Managing Electronic Retail Funds Transfer: SMART) เหมาะสำหรับการโอนเงินระหว่างธนาคารที่มีงวดการชำระแน่นอนและมีปริมาณรายการมาก เช่น การจ่ายเงินเดือนพนักงานของบริษัทต่าง ๆ เป็นต้น โดยสามารถอำนวยความสะดวกให้ผู้ส่งโอนและผู้รับโอนเงินไม่ต้องเปิดบัญชีไว้ที่ธนาคารเดียวกัน

ในด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กระทำความพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยเน้นความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ของธนาคารแห่งประเทศไทย (www.bot.or.th) ทางระบบบริการข้อมูลอัตโนมัติ ๒๔ ชั่วโมง (Interactive Voice Response : IVR) และทางห้องข้อมูลข่าวสารที่ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ เป็นต้น

สรุป

กล่าวโดยสรุปบทบาทธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลาซึ่งจำเป็นต้องปรับนโยบายและมาตรการเป็นระยะ เพื่อให้สามารถดำเนินการอย่างคล่องตัวรัดกุม และเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนอันจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

บทบาทหน้าที่ ของธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะธนาคารกลางของประเทศ ดำเนินนโยบายการเงินของประเทศ จึงมีบทบาทหน้าที่หลักในการรักษาเสถียรภาพทางการเงิน ดูแลระบบการเงินและระบบสถาบันการเงินให้มั่นคงก้าวหน้า แล้วยังมีบทบาทในการพัฒนาระบบการเงินของประเทศให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐานสากล ตลอดจนดูแลงานด้านธนบัตร ระบบการชำระเงิน เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ

บทบาทและหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยในปัจจุบัน มีดังนี้

๑. ดำเนินนโยบายการเงินเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

การมีนโยบายการเงินที่เหมาะสม จะทำให้การดำเนินธุรกิจ การผลิตสินค้า การให้บริการ การจ้างงาน และการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าดำเนินไปโดยราบรื่น ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตและมั่นคง ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ในช่วง ๖๐ ปี ที่ผ่านมธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดูแล และกำหนดนโยบายการเงินให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศมาโดยตลอด สำหรับในปัจจุบันนี้ การดำเนินนโยบายการเงินโดยใช้เครื่องมือทางด้านดอกเบี้ยจะมุ่งเน้นให้มีเสถียรภาพทางด้านราคา โดยกำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อไว้ที่ร้อยละ ๐ ถึง ๑.๕ เป็นกรอบในการดำเนินนโยบายการเงิน

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะดูแลให้อัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศมีอัตราที่เหมาะสม ไม่ผันผวนมาก ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการค้า การลงทุน และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศได้ นั่นเป็นหน้าที่ที่กำหนดบทบาทในการรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจและการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย

ในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ดูแลตลาดเงินระยะสั้นให้เป็นแหล่งที่เสริมสร้างสภาพคล่องแก่สถาบันการเงิน พัฒนาตลาดตราสารการเงิน และสนับสนุนตลาดทุน เพื่อให้เป็นแหล่งระดมเงินทุนระยะยาว ตลอดจนดูแลและส่งเสริมให้ตลาดเงินตราต่างประเทศมีเสถียรภาพเพื่อสนับสนุนการค้าและการลงทุน

พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๘๕ กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ดำเนินธุรกิจของธนาคารกลาง และหน้าที่อื่นๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา ตามกฎหมายนี้กำหนดให้คณะกรรมการธนาคารมีอำนาจในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเรียกเก็บจากการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้บริการเงินกู้แหล่งสุดท้ายแก่สถาบันการเงิน นอกจากนี้ ยังให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการซื้อขายตราสารหนี้ เงินตราต่างประเทศ ตลอดจนให้สินเชื่อแบบมีหลักทรัพย์ค้ำประกันแก่สถาบันการเงิน ซึ่งในเรื่องเหล่านี้ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องกระทำเพื่อผลทางนโยบายการเงิน ซึ่งมุ่งให้ระบบการเงินมีเสถียรภาพและส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัวในระยะยาว

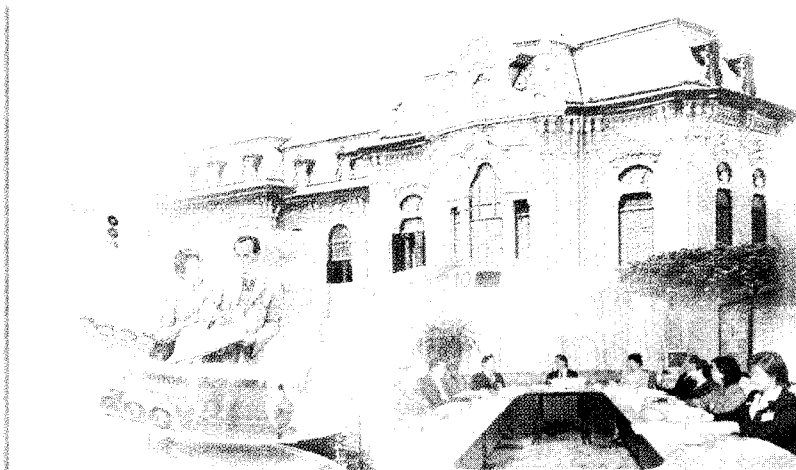
๒. การกำกับดูแลสถาบันการเงิน

การกำกับดูแลและตรวจสอบการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ รวมทั้งกิจการวิเทศธุรกิจ ให้มีความมั่นคงและได้มาตรฐานสากลนั้น เป็นหน้าที่ที่กำหนดบทบาทของธนาคารแห่งประเทศไทยให้ดำเนินมาตรการสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงิน รวมทั้งดำเนินการพัฒนาสถาบันการเงินให้ก้าวหน้า เช่น ดำเนินนโยบายพัฒนาตลาดรองตราสารหนี้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังดูแลการดำเนินงานของสถาบันการเงินให้อีกอำนาจ

ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยให้มีการกระจายสินค้าไปสู่ภาคเศรษฐกิจสำคัญด้านต่างๆ เช่น ส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคส่งออก ภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งส่งเสริมการให้สินเชื่อในการพัฒนาชนบท และเพื่อที่อยู่อาศัยแก่ผู้มีรายได้น้อย โดยการให้กู้ยืมสินเชื่อที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำแก่สถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยที่สถาบันการเงินเหล่านี้จะนำสินเชื่อที่ได้นั้นไปให้กู้ยืมแก่เอกชนอีกต่อหนึ่งในอัตราดอกเบี้ยที่ไม่รุนแรงนัก

๓. การเป็นนายธนาคารและที่ปรึกษาด้านนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล

การเป็นนายธนาคารของรัฐบาลประกอบด้วย การให้บริการธุรกิจธนาคารแก่ส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ เช่น การรับฝากเงิน การให้กู้เงิน การโอนเงิน การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ และร่วมมือกับกระทรวงการคลังในการควบคุมการก่อกันต่างประเทศและบริหารหนี้ในประเทศของรัฐบาล โดยเป็นตัวแทนในการซื้อขายหลักทรัพย์รัฐบาล

ในด้านการให้คำปรึกษานโยบายเศรษฐกิจแก่รัฐบาลนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการรวบรวมข้อมูลการผลิตทุกประเภท ภาวะการค้าของประเทศ ภาวะการค้าของโลกและประเทศคู่ค้าที่สำคัญแล้วนำมาวิเคราะห์ และประเมินภาวะเศรษฐกิจของไทยและต่างประเทศ เพื่อเสนอแนะนโยบายเศรษฐกิจแก่รัฐบาล นอกจากนี้ยังเป็นตัวแทนของรัฐบาลในองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ อาทิ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) กลุ่มธนาคารกลางแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEACEN) และกลุ่มธนาคารกลางแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย (SEANZA) เพื่อส่งเสริมการร่วมมือทางการเงินและการพัฒนาประเทศ มีการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อคิดเห็นกับองค์กรทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ เช่น ธนาคารโลก (World Bank) ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) ธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (BIS) คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (ESCAP) และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) รวมทั้งธนาคารกลางของประเทศต่างๆ

๔. การเป็นนายธนาคารของสถาบันการเงิน

ให้บริการทางการเงินแก่สถาบันการเงินโดยไม่มุ่งหวังกำไร ได้แก่ การรับฝากเงิน ให้บริการเบิกถอนเงินสด และเป็นผู้ให้กู้ยืมแหล่งสุดท้ายแก่สถาบันการเงินที่ขาดเงินสดหมุนเวียนเป็นการชั่วคราว

๕. การบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้เก็บรักษาเงินสำรองระหว่างประเทศพร้อมทั้งบริหารเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้มีสภาพคล่อง ปลอดภัย และมีปริมาณที่เหมาะสมตลอดจนรักษาไว้ซึ่งทุนสำรองเงินตราตามกฎหมาย เพื่อเสถียรภาพและความน่าเชื่อถือของเงินบาท

๖. การจัดพิมพ์และออกใช้ธนบัตร

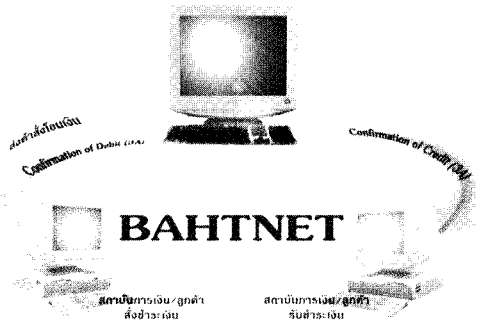
โรงพิมพ์ธนบัตร ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ออกแบบและจัดพิมพ์ธนบัตรและบัตรธนาคาร โดยสายออกบัตรธนาคาร ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้นำ

ธนบัตรออกใช้ในระบบเศรษฐกิจ และรับแลกเปลี่ยนธนบัตรชำรุด เพื่อให้ประชาชนมีธนบัตรที่อยู่ในสภาพดีใช้ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนทั่วถึงทั้งประเทศ รวมทั้งดูแลการหมุนเวียนของธนบัตร ให้มีปริมาณที่เพียงพอ และเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ

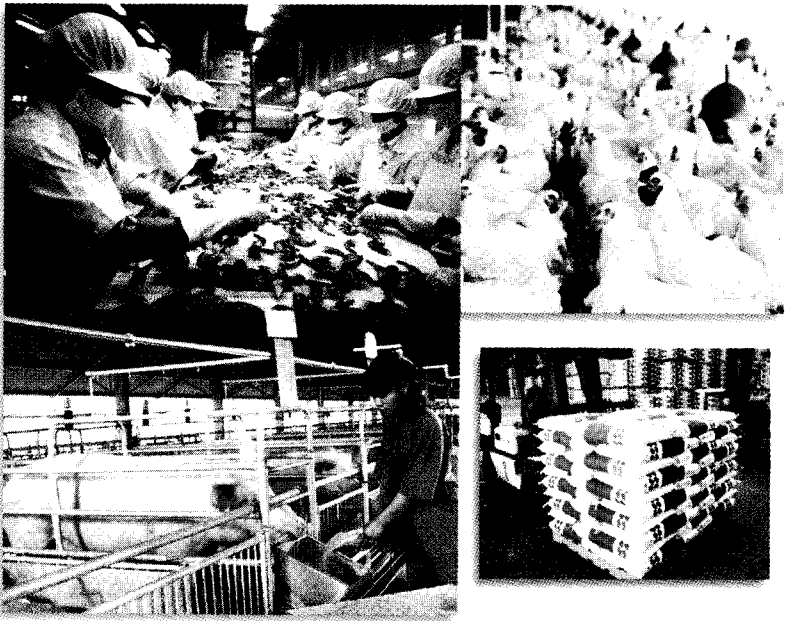
๗. การดำเนินงานระบบการชำระเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่กำหนดนโยบาย ดำเนินงานระบบการชำระเงินของประเทศและพัฒนาระบบการชำระเงินให้ได้มาตรฐานสากลตามข้อกำหนดของธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (Bank for International Settlements : BIS) โดยการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการยกเว้นหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการชำระเงิน ผลักดันให้เกิดระบบโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินและเทคโนโลยีที่ให้ความปลอดภัยของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนดูแลโครงสร้างค่าธรรมเนียมในการใช้บริการสื่อการชำระเงินให้มีความเหมาะสม

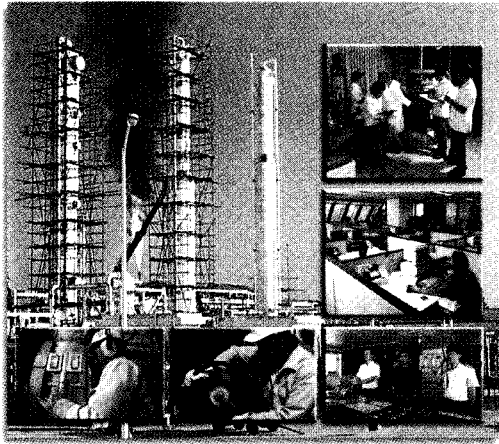
การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ภาคเศรษฐกิจสำคัญ

ประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยถือว่า ภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม เป็นภาคการผลิตที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโต อย่างยั่งยืนมั่นคง แต่ที่ผ่านมภาคเศรษฐกิจดังกล่าวโดยเฉพาะภาคเกษตรกรรมกลับมี

ความอ่อนแอ และยังได้รับสินเชื่อสนับสนุนจากสถาบันการเงินไม่เพียงพอกับความต้องการเท่าที่ควร ธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะธนาคารกลางจึงจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนในการช่วยกระตุ้น ด้วยการให้ความช่วยเหลือทางการเงินในลักษณะผ่อนปรนในสัดส่วนที่เพียงพอกับความต้องการ โดยเริ่มให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นต้นมา ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือในวงเงินที่เพิ่มขึ้นตามลำดับจนกระทั่งสูงสุดถึง ๑๓๓,๖๐๐ ล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ อาจเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ในแต่ละปีตามสภาพเศรษฐกิจและนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย

ด้วยวิธีการรับซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินของผู้ประกอบการที่พึ่งเชื่อถือได้ตามระเบียบต่างๆ ผ่านสถาบันการเงินที่สำคัญของประเทศ เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า แห่งประเทศไทย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุน อุตสาหกรรมขนาดย่อม ระเบียบการให้ความช่วยเหลือมีหลายฉบับ ได้แก่

ระเบียบ Packing Credit เพื่อ การส่งออก ระเบียบว่าด้วยกิจการ อุตสาหกรรมทั่วไป (ขนาดใหญ่) พาณิชย์นาวี การเปลี่ยนเครื่องจักร วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เลี้ยงสัตว์ กำพืชผลเกษตร กำข้าวสาร คลังสินค้า ตลอดจนกรณี อุทกภัย การลงทุนในเขต ๓ และ โครงการด้านเกษตรกรรมหรือ อุตสาหกรรมเพื่อการพัฒนาชนบท เป็นต้น

นอกจากภาคการผลิตดังกล่าวข้างต้นแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยยังให้ความช่วยเหลือในส่วนที่เป็นประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคมด้วยการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อให้ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และประชาชนทั่วไปได้มีที่อยู่อาศัย รวมทั้งส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนให้มีเงินที่จะลงทุนขยาย หรือจัดตั้งสถานศึกษาใหม่ที่มีคุณภาพสูงทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

นับตั้งแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๕ จนถึงปัจจุบัน ปรากฏว่าในแต่ละปีจะมีผู้มาขอรับความช่วยเหลือทางการเงินเป็นจำนวนมากบ้างน้อยบ้างขึ้นอยู่กับภาวะ แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ได้ปล่อยเงินให้ความช่วยเหลือไปทั้งสิ้น ๑๑๓,๒๐๐ ล้านบาท ซึ่งการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวมีส่วนช่วยให้ผู้ประกอบการต่าง ๆ มีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น อีกทั้งช่วยบรรเทาปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจและช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของชาติที่ตกอยู่ในภาวะที่ซบเซา นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยในการยกระดับความเป็นอยู่ และการกระจายรายได้ ลดปัญหาความแตกต่างระหว่างในเมืองกับชนบท ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาการว่างงานมาโดยตลอด กิจกรรมที่ขอรับความช่วยเหลือทางการเงินมากที่สุดในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. ๒๕๕๕) คือ วิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งมีผู้มาขอใช้บริการมีจำนวนสูงที่สุดถึงร้อยละ ๘๗ ของผู้มาขอรับความช่วยเหลือทั้งหมด

สำหรับการให้ความช่วยเหลือที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกระทำผ่านทางธนาคารพาณิชย์นั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ธนาคารแห่งประเทศไทย มีนโยบายที่จะทยอยยกเลิกธุรกรรมการให้ความช่วยเหลือตามระเบียบต่าง ๆ ให้น้อยลงภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ยกเว้นธุรกรรมด้านวิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ต่างถือว่ามีความสำคัญต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วยกันทั้งสิ้นนั้น จะยังให้ความช่วยเหลือผ่านธนาคารพาณิชย์อยู่ต่อไป แต่จะให้เป็นรูปเงินช่วยเหลือระยะยาวเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในฐานะธนาคารกลางเห็นว่า ควรจะให้ความช่วยเหลือเฉพาะในเรื่องที่สำคัญเท่านั้น สำหรับการให้ความช่วยเหลือทางด้านค้าพืชผลเกษตรและการเลี้ยงสัตว์นั้น แม้จะถูกยกเลิกด้วย แต่ธนาคารแห่งประเทศไทยก็พร้อมที่จะพิจารณาเมื่อมีเหตุอันจำเป็นเกิดขึ้น โดยจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีและเป็นคราว ๆ เท่าที่จำเป็น

รายละเอียดของความช่วยเหลือในแต่ละประเภทสามารถติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ส่วนสินเชื่อกว่าสายตลาดการเงิน โทร. ๐-๒๒๘๓-๕๑๔๘ และ ๐-๒๒๘๓-๕๑๔๔-๖ และ ๐-๒๒๘๓-๕๔๒๖-๗ และ ๐-๒๒๘๓-๕๔๒๕-๓๐

การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและเงินบาท

การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกับเงินบาทในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๔๕) อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

พ.ศ. ๒๔๘๕ และบทบัญญัติอื่น ๆ ที่อาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว การที่ต้องควบคุมก็เนื่องจากการกระทำที่กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงค่าของเงินบาทโดยตรง กระทรวงการคลังจึงมอบให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทำหน้าที่กำกับดูแลการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ โดยเหตุที่ประชาชนทั่วไปมีเหตุจำเป็นที่จะต้องแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพื่อประกอบธุรกิจการค้าขายกับต่างประเทศ การเดิน

ทางไปต่างประเทศ หรือการส่งเงินไปต่างประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องทราบถึงข้อกำหนดในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและเงินบาท ดังนี้

๑. การประกอบธุรกิจรับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เช่น การรับซื้อเช็คเดินทางและธนบัตรเงินตราต่างประเทศ รวมทั้งการขายเงินตราต่างประเทศในรูปของธนบัตร ผู้ที่จะทำธุรกิจในการรับซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศได้จะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจซื้อขายเงินตราต่างประเทศเท่านั้น โดยผู้ที่ต้องการทำธุรกิจด้านนี้ต้องยื่นขอรับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันนี้ประกอบด้วยธนาคารพาณิชย์และบุคคลรับอนุญาต เช่น โรงแรมขนาดใหญ่ที่มีลูกค้าชาวต่างประเทศจำนวนมากเท่านั้น นอกจากนี้แล้วบริษัทที่มีการประกอบธุรกิจ

ในลักษณะชักชวนให้ประชาชนมาลงทุนซื้อขายเงินตราต่างประเทศ หรือที่เรียกว่า FOREX เป็นกิจการที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการทั้งสิ้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำผิดกฎหมายเข้าข่ายลักษณะต้มตุ๋นประชาชน

๒. การนำเงินบาทติดตัวออกไปนอกประเทศ ประชาชนผู้เดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรไทยสามารถนำเงินบาทติดตัวออกไปได้ครั้งละไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ยกเว้นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สามารถนำเงินบาทออกไปได้ครั้งละไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนการนำเงินบาทเข้าประเทศนั้น ไม่มีข้อห้ามแต่อย่างใด

๓. การนำเข้าเงินตราต่างประเทศ (รวมถึงเงินลงทุน) ประชาชนสามารถนำเข้าได้โดยไม่มีข้อจำกัด แต่เมื่อนำเข้ามาแล้วต้องนำไปแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทหรือฝากเงินตราต่างประเทศไว้กับธนาคารพาณิชย์ที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยภายใน ๑ วันนับจากวันที่นำเงินตราต่างประเทศเข้ามา ยกเว้นบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศ ชาวต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวไม่เกิน ๓ เดือน สถานทูตต่างประเทศและผู้ได้รับเอกสิทธิ์จากองค์การสหประชาชาติ องค์การหรือสถาบันระหว่างประเทศ เป็นต้น สำหรับผู้ประกอบการค้าในประเทศสามารถทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศเพื่อคุ้มครองความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศได้

๔. การนำเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศ ชาวไทยสามารถนำเงินตราต่างประเทศออกนอกราชอาณาจักรไทยได้ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ดังนี้

◆ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ไม่จำกัดจำนวนที่นำออกแต่ถ้าต้องการนำออกเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ ดอลลาร์ สรอ. จะต้องกรอกแบบฟอร์มตามที่กำหนด ทั้งนี้โดยแสดงหลักฐานประกอบ คือ หนังสือเดินทาง หรือตั๋วเครื่องบิน หรือตั๋วยานพาหนะ

◆ เพื่อธุรกิจเดินสะพัด การนำเงินตราต่างประเทศออกนอกราชอาณาจักรเพื่อชำระค่าสินค้า ค่าการศึกษา ค่าบริการต่างๆ นั้น สามารถนำออกได้โดยต้องแสดงหลักฐานประกอบ

◆ เพื่อชำระหนี้ตามภาระผูกพันให้แก่บุคคลในต่างประเทศ บุคคลผู้ที่ได้รับเงินตราต่างประเทศที่โอนมาจากต่างประเทศ แต่ไม่ต้องการขายแลกเปลี่ยนเงินบาทจะโอนออกไปต่างประเทศเพื่อชำระหนี้ก็ได้

◆ การโอนเงินทุนออกไปต่างประเทศ กระทำได้ ดังนี้

▷ การนำเงินไปลงทุนในต่างประเทศและให้กู้ยืมเงินแก่กิจการในเครือในต่างประเทศ กระทำได้ในวงเงินไม่เกินปีละ ๑๐ ล้านดอลลาร์ สรอ.

▷ การโอนเงินมรดกหรือเงินของตนเองเพื่อย้ายถิ่นฐานไปอยู่ต่างประเทศเป็นการถาวรโอนออกได้ไม่เกินปีละ ๑ ล้านดอลลาร์ สรอ.

▷ การคืนเงินกู้ หรือคืนทุนจากการเลิกกิจการ และการขายหุ้นจะต้องมีหลักฐานประกอบ

▷ การซื้อสังหาริมทรัพย์หรือซื้อหลักทรัพย์ในต่างประเทศ รวมทั้งการส่งเงินออกเกินวงเงินข้างต้นจะต้องขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

๕. ค่าสินค้าและบริการที่ส่งออกและนำเข้า

◆ ผู้ส่งสินค้าออกไปขายต่างประเทศที่มีมูลค่าเกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ผู้ส่งสินค้าออกจะต้องนำเงินค่าสินค้าส่งออกที่ขายได้เข้ามาในประเทศทันทีที่ได้รับชำระเงินจากผู้ซื้อในต่างประเทศและต้องไม่เกิน ๑๒๐ วันนับแต่วันที่ส่งสินค้าออก เงินตราต่างประเทศที่ได้รับมานั้นจะต้องขายหรือฝากไว้เป็นเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ได้นำหรือนำเข้า

◆ ผู้ส่งสินค้าเข้า ผู้นำสินค้าต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยสามารถทำเลตเตอร์ออฟเครดิตเพื่อส่งเงินตราต่างประเทศไปชำระค่าสินค้าที่นำเข้าได้โดยไม่ต้องขออนุญาตส่วนกรณีการชำระค่าบริการ เช่น ค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ย เงินปันผล เงินกำไร หรือค่ารอยัลตี้สามารถจ่ายชำระให้แก่ชาวต่างประเทศได้โดยไม่ต้องแสดงเอกสารหลักฐานต่อธนาคารพาณิชย์ ในกรณีได้รับชำระค่าบริการเป็นเงินตราต่างประเทศก็จะต้องขายหรือฝากเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้เงินตราต่างประเทศหรือนำเงินตราต่างประเทศเข้ามา

๖. การเปิดบัญชีเงินฝากในประเทศไทยเป็นเงินตราต่างประเทศ ของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยสามารถทำได้เฉพาะในบางกรณีซึ่งอยู่ในเงื่อนไขที่ทางการกำหนด โดยผู้ฝากต้องมีเอกสารแสดงภาระการชำระเงินตราต่างประเทศให้แก่บุคคลในต่างประเทศและแสดงแก่ธนาคารพาณิชย์ที่ได้เปิดบัญชีเงินฝากไว้ภายใน ๓ เดือนและฝากได้ไม่เกินภาระที่แสดงหลักฐาน หรือไม่เช่นนั้นต้องถอนเงินตราต่างประเทศนั้นมาแลกเป็นเงินบาท เป็นต้น สำหรับการเปิดบัญชีเงินตราต่างประเทศของชาวต่างชาติหรือนิติบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศสามารถกระทำได้เช่นกันแต่ต้องแสดงเอกสารหลักฐานแหล่งที่มาของเงิน

ท่านที่ต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาสอบถามได้ที่สายตลาดการเงินธนาคารแห่งประเทศไทย โทร. ๐-๒๒๘๗-๕๑๒๒ และ ๐-๒๒๘๗-๖๖๒๓

บริการพิเศษอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์

นอกจากงานในหน้าที่หลักของธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยยังมีการดำเนินงานในด้านให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติอีกด้วย ได้แก่

๑. ความช่วยเหลือทางวิชาการ ทูตการศึกษา และสาธารณประโยชน์แก่สังคม

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีส่วนร่วมในภารกิจเพื่อสังคมดังกล่าวมานานแล้ว

ในปัจจุบันมีการจัดสรรงบประมาณเพื่องาน

สาธารณประโยชน์ ประมาณ ๑๐ ล้านบาท

ต่อปี ประกอบด้วยโครงการให้การสนับสนุน

ด้านวิชาการแก่สถาบันภายนอก และ

งานสาธารณกุศล อาทิ เงินสนับสนุนการ

จัดประชุมทางวิชาการนานาชาติเกี่ยวกับงานธนาคาร

เงินบริจาคของธนาคาร

แห่งประเทศไทยเพื่อสนับสนุนการจัดกีฬา

ต่อต้านยาเสพติดของโรงเรียนในชนบท

และเพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่เด็กยากจนใน

ชนบท รวมถึงเงินบริจาคเพื่อซ่อมแซม

โรงเรียน โรงพยาบาลในถิ่นทุรกันดาร

เงินบริจาคมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการต่างๆ

และเงินทำบุญให้แก่วัดต่าง ๆ ตลอดจน

เงินทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

ในวโรกาสสำคัญต่าง ๆ สำหรับโครงการตามพระราชดำริ และมูลนิธิในพระบรม

ราชูปถัมภ์

ในโอกาสที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินงานมาครบ ๕๐ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๓๖ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดตั้ง “มูลนิธิ ๕๐ ปี ธนาคารแห่งประเทศไทย” เพื่อให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและสาธารณประโยชน์แก่สังคมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยปัจจุบันมูลนิธิ ๕๐ ปี ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้การศึกษแก่นักเรียนที่เรียนดีหรือเรียนปานกลางแต่ยากจนในชนบททั่วประเทศทั้งสิ้นจำนวน ๒๘๕ ทุน รวมเป็นเงินกว่า ๒๔ ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่ให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาและมีชมศึกษาตามที่ทางโรงเรียนได้ขอความอนุเคราะห์มายังธนาคารแห่งประเทศไทย รวมทั้งโครงการอื่น อันได้แก่ โครงการสนับสนุนทุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัยพัฒนา ด้านการศึกษา การเศรษฐกิจ การพัฒนาชนบท และด้านสังคม การเมือง อันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม ซึ่งได้แก่ ทุนป้วย อิงภากรณ์ และ ทุนปรีดี พนมยงค์ จำนวนทุนละ ๒ ล้านบาท และทุนพระองค์เจ้าวิวัฒนไชย จำนวน ๑ ล้านบาท นอกจากนี้ในปัจจุบันพนักงานและผู้บริหารธนาคารแห่งประเทศไทยยังร่วมกันบริจาคเงินสำหรับโครงการอาหารกลางวันแก่นักเรียนในระดับประถมศึกษาในถิ่นทุรกันดารเป็นประจำทุกปีประมาณปีละ ๒๔ โรงเรียน ๆ ละ ๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งได้ดำเนินการต่อเนื่องกันมากกว่า ๑๐ ปีแล้ว

๒. ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ธนาคารกลางต่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีนโยบายให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่ธนาคารกลางเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) ประเทศกัมพูชา และสาธารณรัฐเวียดนาม ตัวอย่างของความช่วยเหลือดังกล่าว เช่น ได้มีการลงนามในบันทึกการประชุมความร่วมมือทวิภาคีระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทยกับ สปป. ลาวในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ และปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ตามลำดับ เริ่มจากการให้พนักงานธนาคารแห่ง สปป. ลาว มาเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรของธนาคารแห่งประเทศไทย การให้ทุนการศึกษา การดูงานและการฝึกปฏิบัติงานในประเทศไทย เป็นต้น โดยในช่วงปี

พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๓๘ ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ทุนแก่พนักงานธนาคารแห่ง สปป. ลาว เข้ารับการฝึกอบรม การดูงานและฝึกงาน จำนวนทั้งสิ้น ๑๐๗ คน ค่าใช้จ่ายประมาณ ๓ ล้านบาท นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดสัมมนา และจัดการดูงานให้แก่คณะผู้บริหารระดับสูงของธนาคารแห่ง สปป. ลาว และของธนาคารพาณิชย์ของรัฐของ สปป. ลาว ค่าใช้จ่ายประมาณ ๕ ล้านบาท

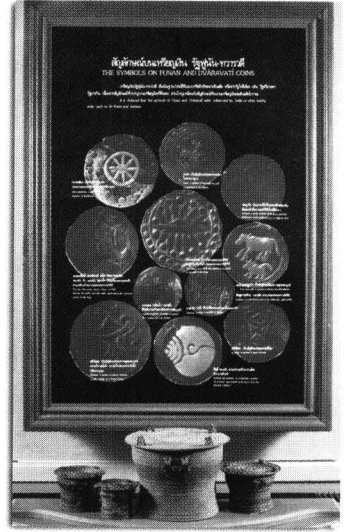
การให้ความช่วยเหลือแก่ธนาคารชาติของประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากจะเป็นผลดีทำให้เกิดความเข้าใจและเป็นมิตรต่อกันแล้ว ยังช่วยให้ระบบการเงิน ระบบธนาคารพาณิชย์มีความคล้ายคลึงกันสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันได้รวดเร็วในอนาคต ทั้งภูมิภาค

อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นต้นมา ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่ให้แก่ธนาคารแห่ง สปป. ลาว รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ได้หยุดชะงักลง เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจ ในปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยได้เริ่มมีนโยบายที่จะฟื้นฟูความสัมพันธ์ดังกล่าวกับธนาคารกลางของประเทศเพื่อนบ้านอีกครั้งหนึ่ง

๓. การอนุรักษ์มรดกและภูมิปัญญาของชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในฐานะองค์กรหนึ่งที่ทำให้การสนับสนุนการอนุรักษ์มรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติ ด้วยการก่อตั้ง “พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย” ณ ตำนกวิ้งบางขุนพรหม สำนักงานใหญ่ ธนาคารแห่งประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ เพื่อศึกษาและอนุรักษ์เงินตราไทยอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของชนชาติไทยในอดีต ทั้งยังได้จัดตั้ง

“พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ” ณ จังหวัดเชียงใหม่
 ใน พ.ศ. ๒๕๔๑ ขึ้นอีกแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็น ศูนย์กลางการศึกษา ค้นคว้า
 เผยแพร่ และอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมของไทยด้านเงินตรา และผ้าโบราณ

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแห่งประเทศไทย
 ทั้งสองแห่งเป็นแหล่งความรู้ด้านเงินตรา
 โบราณที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย
 โดยมีการจัดแสดงเงินตราสมัยต่าง ๆ รวม
 ๕ สมัย คือ เงินตราสมัยก่อนประวัติศาสตร์
 เงินตราสุวรรณภูมิ เงินตราล้านนา เงินตรา
 ร่วมสมัยล้านนา เงินตราสมัยรัตนโกสินทร์ และระบบการชั่ง ตวง วัด นอกจากนี้
 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ยังมี

การจัดแสดงผ้าโบราณของชาติไทยจำแนกตามลักษณะวิธีการผลิต แหล่งที่มา และลักษณะใช้สอย อาทิ เป็นเครื่องนุ่งห่ม เป็นเครื่องใช้สอย เป็นผ้าประดับหรือใช้ในพิธีกรรม โดยการจัดแสดงได้เชื่อมโยงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเงินตรากับผ้าโบราณที่มีบทบาทความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและระบบเศรษฐกิจในฐานะเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนมาตั้งแต่สมัยโบราณ และแสดงให้เห็นว่าผ้าโบราณในแต่ละท้องถิ่นมีลวดลาย เอกลักษณะเฉพาะตามความถนัดและความนิยมของกลุ่มชนผู้ผลิต ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา วิถีชีวิต ความเชื่อ และวัฒนธรรมประเพณีของสังคมนั้น ๆ ซึ่งคนไทยทุกคนควรร่วมกันอนุรักษ์และรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติอันทรงคุณค่านี้ให้ดำรงอยู่สืบไป

พิพิธภัณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยทั้งสองแห่ง คือ “พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย” และ “พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ” ยินดีต้อนรับคณะบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะคณะนักเรียน นักศึกษา ระหว่างเวลา ๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. และ ๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เว้นวันหยุดธนาคาร เพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐที่ต้องการให้สังคมไทยมีโครงสร้างพื้นฐานและรูปแบบที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้พบว่าใน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ทั้งสองแห่งรวมถึง ๒๒,๒๕๖ คน

ผู้สนใจเข้าชมเป็นหมู่คณะสามารถติดต่อกับพิพิธภัณฑ์ทั้งสองแห่งล่วงหน้าได้ โดย “พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย” โปรดติดต่อได้ที่ ๒๖๓ ถนนสามเสน บางขุนพรหม กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐ โทร. ๐-๒๒๘๘๓-๕๒๘๖ , ๐-๒๒๘๘๓-๕๒๖๕ โทรสาร ๐-๒๒๘๘๓-๕๒๘๓ และ “พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ” ติดต่อล่วงหน้าได้ที่ ๖๘/๓ ถนนโชตนา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๓๐๐ โทร. ๐-๕๓๕๓-๑๑๘๒-๓ โทรสาร ๐-๕๓๒๒-๔๑๖๘

บริการข้อมูลเศรษฐกิจการเงิน

การประกอบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องมีข้อมูลที่ละเอียดและมากพอที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไปที่มีความต้องการทราบข้อมูลเศรษฐกิจการเงินธนาคารแห่งประเทศไทย จึงมีบริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการแก่สาธารณชน รวมถึงการสร้างความเข้าใจในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทยกับประชาชน การให้บริการที่กล่าวเป็นนโยบายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญ เน้นให้มีการสื่อสารอย่างเปิดเผยกว้าง (Open Communication) โปร่งใส (Transparency) และมุ่งพัฒนาบริการด้านข้อมูลที่เผยแพร่สู่ประชาชนให้มีความสะดวก รวดเร็ว สำหรับผู้ใช้บริการยิ่งขึ้น ปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

๑. **BOT WebSite (www.bot.or.th)** เป็นบริการข้อมูลข่าวสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเป็นศูนย์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจการเงินที่สมบูรณ์และเชื่อถือได้ มีการปรับปรุงให้ทันสมัยเป็นระยะ ๆ รวมทั้งได้จัดทำบริการเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหาข้อมูล

ข้อมูลที่เผยแพร่ประกอบด้วย :

- ◆ **เรื่องทั่วไป** อาทิ ข่าว ธปท./สุนทรพจน์/E-releases บริการของธนาคารแห่งประเทศไทย ประมวลราคา กฎหมายและประกาศต่าง ๆ เป็นต้น
- ◆ **คลังข้อมูล** อาทิ ฐานข้อมูลเศรษฐกิจ เศรษฐกิจภูมิภาค ตลาดการเงิน ธุรกิจและอุตสาหกรรม บทความและสิ่งพิมพ์ เป็นต้น
- ◆ **งานหลัก ธปท.** อาทิ นโยบายการเงินและอัตราแลกเปลี่ยน การกำกับสถาบันการเงิน ระบบการชำระเงิน ธนบัตร และรายการรู้จักธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

๒. การติดต่อโดยตรง ท่านสามารถติดตามข้อมูลที่เป็นได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ด้วยระบบบริการข้อมูลอัตโนมัติ (Interactive Voice Response: IVR) รวม ๔๘ คู่สาย ที่เลขหมาย ๐-๒๒๘๓-๖๓๘๘ โดยข้อมูลที่เผยแพร่ อาทิ อัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ย สถิติข้อมูลเศรษฐกิจการเงิน และข่าว ธปท. เป็นต้น โดยเสียค่าบริการโทรศัพท์ตามปกติ ผู้ที่ต้องการใช้บริการที่อยู่ต่างจังหวัด หรืออยู่ในจังหวัดที่สำนักงานภาคของ ธปท. ตั้งอยู่ สามารถโทรศัพท์เลขหมายกลางของสำนักงานภาค ทั้ง ๓ แห่ง ได้แก่ จ.เชียงใหม่ (โทร. ๐-๕๓๕๓-๑๐๐๐) จ.ขอนแก่น (โทร. ๐-๔๓๓๓-๓๐๐๐) และ จ.สงขลา (โทร. ๐-๗๔๒๓-๖๒๐๐) แล้วต่อสายมายังระบบ IVR โดยกดเลขหมาย ภายใน ๖๓๘๘ ได้

ทั้งนี้ ผู้ใช้บริการสามารถขอคู่มือการใช้บริการข้อมูลอัตโนมัติ ๒๔ ชั่วโมง โดยกดเลขหมาย ๐-๒๒๘๓-๖๓๘๘ แล้วตามด้วยรหัส *๘๕๐๐

๓. บริการห้องข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ แก่ประชาชนให้ได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านเศรษฐกิจการเงินสำคัญ ตลอดจนการดำเนินงานของธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้ที่ต้องการใช้บริการนี้สามารถเข้าไปใช้บริการที่ห้องข้อมูลข่าวสาร ซึ่งตั้งอยู่บริเวณ ห้องโถง อาคารสำนักงานใหญ่ ธนาคารแห่งประเทศไทย โทร. ๐-๒๒๘๓-๖๘๑๓-๔ โทรสาร ๐-๒๒๘๓-๖๘๑๒ เปิดบริการทุกวันทำการ (จันทร์-ศุกร์ เวลา ๘.๓๐ -๑๖.๓๐ น. เว้นวันหยุดธนาคาร)

เรื่อนำรู้เกี่ยวกับธนบัตร

เงินตราที่ใช้ซื้อขายจ่ายทอนในระบบเศรษฐกิจทุกวันนี้ ประกอบด้วยเหรียญ กระจาปณ์ชนิดราคาต่าง ๆ ซึ่งจัดว่าเป็นเงินปลีก และธนบัตรชนิดราคาต่าง ๆ เป็น ส่วนสำคัญ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธนบัตรจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและใกล้ตัวที่ ประชาชน ควรจะต้องรู้และเข้าใจเพื่อประโยชน์ของประชาชนเอง

◆ **การพิมพ์ธนบัตรและการออกใช้ธนบัตร** การพิมพ์ธนบัตรจะมีจำนวน ชนิดราคาตามเป้าหมายการผลิตที่กำหนดขึ้นในแต่ละปีซึ่งผันแปรตามปริมาณความ ต้องการใช้ธนบัตรที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ ธนบัตร ที่พิมพ์ขึ้นนี้ยังต้องมีทุนสำรองหนุนหลังก่อนนำออกใช้ จึงจะมีค่า

การนำธนบัตรออกใช้สามารถกระทำได้เพียง ๒ วิธี เท่านั้น คือ

๑. แลกเปลี่ยนกับธนบัตรที่นำออกใช้ไปก่อนแล้ว โดยถอนคืนธนบัตรเก่า ออกไปทำลายในจำนวนเท่ากัน

๒. แลกเปลี่ยนกับสินทรัพย์ที่เป็นทุนสำรองเงินตราในจำนวนที่เท่ากัน เช่น ธนบัตรออกใช้ มูลค่า ๑๐ ล้านบาท จะต้องนำสินทรัพย์ดังกล่าวมูลค่า ๑๐ ล้านบาท เข้าบัญชีทุนสำรองเงินตรา

◆ **จำนวนธนบัตรที่หมุนเวียนในท้องตลาด** ขึ้นอยู่กับปริมาณเงินของระบบ เศรษฐกิจ และชนิดราคาธนบัตรที่ตลาดต้องการใช้ ในปัจจุบันมีธนบัตรหมุนเวียน ทุกชนิดราคาจำนวนประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านฉบับ คิดเป็นมูลค่ากว่า ๓๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ทั้งนี้ ประมาณร้อยละ ๔๐ ของจำนวนธนบัตรที่อยู่ในท้องตลาดเป็นธนบัตรชนิดราคาสูง คือ ๑๐๐๐ ๕๐๐ และ ๑๐๐ บาท ที่เหลือร้อยละ ๖๐ เป็นธนบัตรชนิดราคาต่ำ คือ ๕๐ และ ๒๐ บาท

◆ **ธนบัตรชำรุดที่ขอแลกเปลี่ยนได้**

๑. ธนบัตรครึ่งฉบับ ซึ่งได้ถูกแยกตรงกลางหรือใกล้กับกลาง เป็นสองส่วน ตามแนวยืนเท่านั้น

๒. ธนบัตรต่อท่อนผิด เป็นธนบัตรต่างฉบับแต่มาต่อเป็นฉบับเดียวกัน โดยต้องเป็นธนบัตรแบบและชนิดราคาเดียวกัน ซึ่งแต่ละท่อนต้องมีเนื้อธนบัตรอยู่ในเกณฑ์ครึ่งฉบับ รับแลกเปลี่ยนได้เต็มราคาของธนบัตรนั้น

๓. ธนบัตรขาดวัน ธนบัตรซึ่งส่วนหนึ่งขาดหายไป ถ้าเห็นได้ชัดเจนว่าส่วนที่เหลืออยู่มีมากกว่าครึ่งฉบับ รับแลกเปลี่ยนได้เต็มราคาของธนบัตรนั้น

๔. ธนบัตรลบเลือน คือ ธนบัตรที่มีเหตุทำให้อ่านข้อความหรือตัวเลขไม่ชัดเจน เช่น ถูกสารเคมีหรือน้ำมัน ถ้าพิสูจน์ได้ว่าเป็นธนบัตรรัฐบาลไทย สามารถแลกเปลี่ยนได้เต็มราคาของธนบัตรนั้น

◆ คำแนะนำวิธีดูธนบัตรปลอมทั่วไป

นับตั้งแต่มีการผลิตเงินตราขึ้นใช้ เงินปลอมก็เริ่มมีขึ้นเช่นกัน เงินปลอมได้ก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้ที่ได้รับไว้โดยสุจริต เพราะทำให้ได้รับเงินตราไม่ครบจำนวน และทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจในเงินตราของรัฐบาล ดังนั้นความรู้เรื่องเกี่ยวกับเงินตราจึงเป็นสิ่งจำเป็นและใกล้ชิดตัวของประชาชนทุกคนที่จะได้รู้จัก และระมัดระวังตัวเพื่อลดทอนปัญหาและความเดือดร้อน จึงควรสังเกตว่าโดยทั่วไปแล้วเนื้อกระดาษธนบัตรรัฐบาลฉบับจริงมีความเหนียว แกร่ง ไม่เปื่อยหรือยุ่ยง่าย ตลอดจนมีความคมชัดของลวดลายและภาพ โดยเฉพาะที่พระบรมสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะมีลายเส้นละเอียด คมชัด สวยงาม ไม่ละเอียดย่น นอกจากนี้ยังมีข้อควรสังเกตดังนี้

๑. ตัวอักษรและตัวเลขบอกราคา และคำว่า “รัฐบาลไทย” บนด้านหน้าของธนบัตรรัฐบาลพิมพ์ด้วยระบบเส้นนูน เมื่อใช้นิ้วมือลูบจะรู้สึกสะดุด หรือรู้สึกสาก ๆ

๒. ธนบัตรรัฐบาลมีลายน้ำพระบรมสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในเนื้อกระดาษเห็นได้ชัดเจนเมื่อยกส่องกับแสงสว่าง

๓. ธนบัตรรัฐบาลมีเส้นใยกันปลอมฝังอยู่ในเนื้อกระดาษตามแนวยืนซึ่งเห็นได้ชัดเจนเมื่อยกส่องกับแสงสว่าง โดยพิมพ์ตัวเลขบอกราคา หรือคำว่า “ประเทศไทย” เป็นระยะ ๆ ตามแนวยาว

๔. ตัวเลขบอกราคามีรายละเอียด โดยพิมพ์ตัวเลขขนาดจิ๋ว “๑๐๐๐ บาท 1000 บาท” บรรจุในตัวเลข ๑๐๐๐ บาท ตอนท้ายฉบับ

๕. ตัวเลขแฝงเมื่อเอียงธนบัตร “๑๐๐๐” ซ่อนในลายไทย มองเห็นเมื่อยกธนบัตรเอียงเข้าหาแสงสว่าง

๖. ตัวเลขพิมพ์ด้วยหมึกพิเศษ มองเห็นส่วนบนเป็นสีทอง ส่วนล่างเป็นสีเขียว

๗. ลักษณะพิเศษที่ปรากฏภายใต้รังสีเหนือม่วง (แบล็กไลท์) คือ หมวกอักษรหมายเลข และลวดลายประดิษฐ์ตอนกลางของธนบัตรจะมองเห็นเรืองแสง นอกจากนี้จะเห็นเส้นใยเรืองแสง สีแดง สีเหลือง และสีน้ำเงิน ในเนื้อกระดาษด้วย

ธนบัตรชนิดราคา ๑๐๐๐ บาท (แบบ ๑๕)

- ๑. พิมพ์ด้วยระบบเส้นหมุน
- ๒. ลายน้ำพระบรมสาทิสลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- ๓. เส้นใยฝังในเนื้อกระดาษ
- ๔. เลขบอกราคามีรายละเอียด
- ๕. ตัวเลขแฝงเมื่อเอียงธนบัตร
- ๖. ตัวเลขพิมพ์ด้วยหมึกพิเศษ
- ๗. ลักษณะพิเศษภายใต้รังสีเหนือม่วง (แบล็กไลท์)

♦ สถานที่ซึ่งให้บริการตรวจพิสูจน์ชนบัตรปลอม และแลกเปลี่ยนบัตรชำรุด
ติดต่อได้ที่

กรุงเทพมหานคร - สายออกบัตรธนาคาร ธนาคารแห่งประเทศไทย
บางขุนพรหม โทร. ๐-๒๒๘๓-๕๓๖๔-๕

- ส่วนเงินตรา สุรวงศ์ สำนักงานสุรวงศ์
โทร. ๐-๒๒๓๖-๑๖๓๗

ต่างจังหวัด - สำนักงานภาค ธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนี้
สำนักงานภาคใต้ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
โทร. ๐-๗๔๒๔-๓๕๖๗

สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น
โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๕๕๕

สำนักงานภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่
โทร. ๐-๕๓๒๒-๔๑๕๐

สาขาจังหวัดลำปาง โทร. ๐-๕๔๒๒-๒๘๐๐

และที่ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แก่ คลังจังหวัด
และคลังอำเภอทั่วประเทศ

♦ คำแนะนำเมื่อพบเห็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงธนบัตร
ควรปฏิบัติดังนี้

๑. ไม่ควรคืนธนบัตรปลอมแปลงให้แก่ผู้พยายามใช้

๒. พยายามถ่วงเวลาและสอบถามรายละเอียดผู้มีหรือใช้ธนบัตรปลอมแปลง
นั้น เช่น ได้อย่างไร จากใคร ที่ใด เป็นต้น

๓. ในขณะเดียวกันให้หาทางแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้ หรือโทรศัพท์
ไปที่สถานีตำรวจท้องที่

◆ ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงธนบัตร ในกรณีต่าง ๆ มีดังนี้

๑. การปลอมแปลงธนบัตร
๒. การนำธนบัตรปลอมแปลงเข้าในราชอาณาจักร
๓. การมีธนบัตรปลอมแปลงไว้เพื่อนำออกใช้
๔. การพยายามใช้ธนบัตรปลอมแปลง และ
๕. การทำเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับปลอมแปลงธนบัตร มีโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ ถึง ๔๐,๐๐๐ บาท

◆ การจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลการจับกุมการปลอมแปลงธนบัตร

ธนาคารแห่งประเทศไทยจะจ่ายเงินสินบนนำจับให้แก่ผู้แจ้งความเพื่อจับกุมผู้ผลิตหรือจำหน่ายธนบัตรปลอม โดยจะต้องจับได้ตัวผู้ต้องหาและของกลางเป็นอุปกรณ์หรือเป็นธนบัตรปลอม

เงินสินบนมีจำนวนไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของราคาอุปกรณ์ หรือราคาในหน้าธนบัตรปลอมแล้วแต่กรณี แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมจะได้รับเงินรางวัลไม่เกินร้อยละ ๒๕ ของราคาอุปกรณ์ หรือราคาในหน้าธนบัตรปลอมแล้วแต่กรณี แต่ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

◆ ข้อควรรู้เกี่ยวกับการใช้และเก็บรักษาธนบัตรที่ถูกต้อง

๑. ไม่ขีดเขียน หรือประทับตรา หรือกระทำการใด ๆ ลงบนธนบัตร อันทำให้ธนบัตรเปราะเปื้อน
๒. ไม่ขยำขยี้ ไม่เย็บธนบัตรติดกันซึ่งจะทำให้ฉีกขาด
๓. เก็บธนบัตรให้ห่างจากความชื้น ความร้อนสูง และเปลวไฟ

คณะผู้จัดทำ

บรรณาธิการ

นายนวรรตน์ เลขะกุล

รวบรวมข้อมูล

ว่าที่ ร.ต. เอกชัย นลละ

นางยุพร ฉินนานนท์

นางคมเพชร กรองกระจ่าง

นายศุภโชค ไชยสุวรรณ

ออกแบบปก และ รูปเล่ม

นายปรีชา พลอยदनัย

นายพิทักษ์ บุญทริก

จัดทำโดย

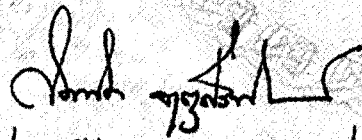
สำนักงานบริหาร วิชาการแห่งประเทศไทย

โทร. ๐-๒๒๘๓-๕๖๑๕ หรือ ๐-๒๓๕๖-๗๕๕๐

๐ ๗ ๓๐๓๐๒๖๙

รัฐบาลไทย ร้อยบาท

ฉบับนี้เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

mp.
ประเทศไทย

0 A 3030269

๑๐๐

บัตรที่ระลึกชนิดราคา ๑๐๐ บาท ออกใช้ในวาระครบ ๑๐๐ ปี จนนบัตรไทย เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๕

ธนาคารแห่งประเทศไทย

www.bot.or.th / บริการข้อมูลอัตโนมัติ ๒๔ ชั่วโมง โทร. ๐-๒๒๘๓-๖๗๘๕